

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 filler

Nyitási díj 40 filler

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, június 1.

Kormányválság.

A kabinet lemondott.

Wekerle a királyhoz megy.

Arad, május 31.

A késő éjjeli órákban, olyan helyről, melynek szavahihetőségében nincs okunk kételkedni, riasztó válsághírrel értesülünk. A kormány összes tagjai aláírták lemondásukat s Wekerle Sándor miniszterelnök hétfőn már a király elé terjeszti a kabinet lemondását.

Rendkívül súlyos okok készíthetik a kormányt arra, hogy most, közvetlenül a koronázási jubileum előtt megváljon a hatalomtól. Szinte kétkedve kellene fogadnunk a hirt forrásunk szavahihetősége mellett is, ha már a függetlenségi pártnak ma este tartott pártvacsoráján olyan enunciaciók nem előzték volna meg, amelyek burkolt formában ugyan, de azért elég érthetően arról szólnak, hogy válsághírekkel van tele a levegő és az ország súlyos krízis előtt áll.

A fesztelen pártvacsorán elhangzott kijelentések nyomán támadt kedvetlenség a legjobban igazolja, hogy a kormány váratlan bukása nemzeti kérdésekkel áll kapcsolatban. Az alkotmánybiztosítékok követelésében, amely nem pártügy, hanem a

nemzet ügye, a kormány nem tudta a maga álláspontját érvényre juttatni és ezért inkább megvált a kormányzattól, sem hogy az ország részéről elvételadás vádjára érje.

Nem tehető föl a kormányról, hogy lemondásának indokaiban más szempontok vezették volna, mint az alkotmány széleskörű biztosításának kérdése. Nem tehető fel róla, hogy az *après nous le déluge* kényelmes álláspontjára helyezkedve, csak azért válna meg a hatalomtól, hogy a programjában megígért pontok közül az általános választói jog törvénybe iktatásának ódiúmát magára ne vegye azokkal szemben, akik a parlamentben a reakciós irányt képviselik. És végül nem hihető, hogy a kormány nem ragadott volna meg minden lehető eszközt e súlyos válságnak, a koronával való esetleges újabb konfliktusnak kikerülésére.

A közelmúlt szomorú évei egy megszívlelendő tanulsággal szolgálhattak mindenkinek, aki a magyar politika irányításában részt kér. A jelenlegi kormánynak egyénileg is kiváló tagjai bizonyára felfogták a nagy tanulságot, amelynek lényege az, hogy krízis felidézése csak akkor jogosult, amikor a hozandó áldozatok arányában állanak a várható eredményekkel. Ha tehát Wekerle és miniszter társai azzal állanak a király és a nemzet elé, hogy lemondanak, mert másként nem cseleked-

hetnek, úgy sajnos, ismét a magyar törekvések fátuma éri el az országot: a békés alkotások kora nem állandósulhat s a jószándékokkal kikövezett utat nem bírja végigjárni az alkotni vágyók csapata.

Ma, ugyyszólván a krízis előestéjén, nem kutatjuk, tudatosan-e, vagy akaratlanul, — a függetlenségi párt összejövetelén a magyar politika több vezetőférfia, köztük Andrassy Gyula és Apponyi Albert grófok már megjelölték azt a feladatot, amely a közelgő súlyos napokban az országra vár. Az alkotmánybiztosítékok kérdésében többet engedni, mint amennyit a nemzet érdeke megtűr, a kormányt felváltó új kabinetnek sem szabad. Az ország bizalmával csak azokat ajándékozhatja meg, akik a minimális követelésekhez épp oly mereven ragaszkodnak, mint a most demissionáló kormányférfiak.

Hogy pedig nem az alkotmánybiztosítékok megtagadása, hanem a létszám-emelési törekvések előtérbe nyomulása buktatta volna meg a kormányt, mielőtt még összes vállalt feladatainak megfelelt volna, úgy a nemzet előtt nem bukkott, hanem emelkedett a kabinet. Mert a haditerhek fokozására, a katonai moloch etetésére ma valóban nem telik az ország beteg gazdasági viszonyok közt élő lakosságának zsebéből.

A nagyságos asszony meg én.

Irtá: Haraszthy-Szederkényi Anikó.

Én: Csókolom a kezét, nagyságos asszonyom. Isteni egy est. Ma mesés hangulatom van.

Ő: Igazán? Nézze, nekem is. Ma olyan szép minden.

Én: Látta, nagyságos asszonyom, hogy ezt a nagy harmóniát megértjük, ami most körülölel bennünket, ahhoz az egyénnek külön érzékel kell birtania.

Ő: Külön érzéssel, ezt helyesen mondta.

Én: Azt hiszem, vannak emberek, akiknek van egy hatodik érzékük is. Ez sokkal finomabb, mint a többi öt. Ez hajszálvékony, finom hur a lélekben, amely megrezdül a legcsekélyebb benyomásra is. Aztán egyszer, ilyen csodaszép estén, mint a mai is, a végtelen nagy harmóniával utolsó, összecsengő hangot ad, aztán megpattan...

Ő: Különös.

Én: Azt hiszem én is. Látta, nagyságos asszonyom, ma érdekes hangulatom van. Hajlandó vagyok elhinni még azt is, hogy az ember tényleg a teremtés koronája.

Ő: Máskor ezt nem hiszi?

Én: Hiszem, de nem a mai emberről. A mai ember nyomorult, szájalomraméltó. Megsiratnivalóan boldogtalan. Van egy indián faj, amelyik megtépi ruháját és hamvazkodik, mi-

kor ember születik. Ennek az indián fajnak igaza van.

Ő: Tényleg, ma furcsákat beszél maga. Őszintén szólva, nem értem.

Én: Nem ért? Nézzon csak maga körül, asszonyom. Látta, előttünk a fakadó, rügyező természet. Szálldos körülöttünk az ibolya és jácintus illat. Ott pompáznak a pazar szép primulák. Nem érzi ön a levegőben a fölső párást felénk lengeni. Nem hallja a megelégedettség különös, csak sejtethető sóhaját sütni? Én hallom. Határozottan hallom. Letör a természet nagy szépsége, összhangja, őszintesége, ahogy csodanyíltsággal szeret, csirázik, hajt itt körülöttünk. És érzem, hogy nagyon is szájalomraméltóak vagyunk mi, asszonyom.

Ő: Kérem, csak egyes számban beszéljen és kissé válogassa meg kifejezéseit.

Én: Látta, látta. Hát nem mondtam, hogy az ember nyomorúságos. Őa, asszonyom, nem meri meghallani az igazságot. Hazugság, hazugság minden. Sirni volna kedvem.

Ő: Ugyan, ne érzékenykedjék és ne szavaljon.

Én: Ugye nem hiszi, hogy én most őszinte vagyok? Hja, önnek nincs meg a hatodik érzéke, asszonyom.

Ő: De kérem...

Én: Hát megvan? Akkor mért tiltakozott az ímént, mikor ezt a szót: párázás, kimondtam.

Ő: Hagyjuk ezt. Hagyjuk. Hiába vitatnók, e kérdésben úgy sem leszünk soha egy véleményen.

Én: Honnan tudja? Ön elfogja ismerni az igazságot. Eljön a nap, amikor önök mind elismerik az igazságot. Belátják majd, hogy a hazugságon fölépített Babel annyira inog fejük fölött, hogy lehetetlenség továbbra is falai közt maradniok. És önök menekülni fognak, mielőtt a romok maguk alá temetnének. Futni fognak, pörén, selyemrongyok, csipke nélkül. Csak a húst és vért fogják elhozhatni. Meztelen énjüket. És az igazság emberei tárt karokkal várják a megtérteket. És látni fogják, hogy nem a selyem, nem a csipke, nem a külsőség, hanem az ember az, akit egymásban becsülnünk és szeretnünk kell.

Ő: Szeretni, szeretni. Mindig csak ezt hallom magától. Hát nem szeretem én a hozzám tartozókat. Remélem, nem kívánja tőlem, hogy szeressem a mosónémat, a szakácsnémat és a mindenest. Vagy az utcán boruljak a nyakába minden járó-kelőnek és zokova szónokoljam nekik: ah, mennyire szerteletek titeket.

Én: Képzem, hogy mennyire dul most önben az önérzet. Gondolja magában: no, ennek is megmondtam. Pedig téved. Nem úgy kell a szeretetet érteni. Valahogy másképp. A szeretet, az emberszeretet nem a csókokban és ölelésekben, nem az alamizsnaosztásban, nem a jótékony táncmulatságokban nyilvánul.

A demokrata király.

Arad, május 31.

Beavatott bécsi forrásból a következő érdekes sorokat vettük:

Valami fagyasztó hidegség lopta be magát a szívekbe itt a Burg tájékán, s napról-napra érezhetőbb a kiábrándulás. Hiába, elmúltak a mámoros percekkel terhes mézeshetek, s a virágzó fiatal menyecske mellett öregecskének találdott a fiataloskodó férj . . .

Wekerléék helyzete alaposan megintgott. Tudom, hogy ezzel nem mondok újságot, csak az udvar hangulatát akarom ezzel kapcsolatban jellemezni. Az a nagy összegű váltó, amit audienciáról audienciára abban a reményben zsírál a király, hogy hátha beváltják, lassanként a kétes követelések közé kerül. A király belátta már, hogy nem sokat várhat azoktól a politikusoktól, akik annak idején az előszobában felejtett őszinteséggel olyan dolgokra vállalkoztak, amelyeket vagy nem akarnak tétő alá hozni, vagy pedig tulontul felülmulják erejüket. A reájok nehezédő nyomás következtében ők is csak követelődzni tudnak, s amit ígértek, abból ugyan vajmi keveset váltottak be. Ez az oka, hogy a koronának éppenséggel nem sürgős az alkotmánybiztosítékok ügye. Sajnos, nálunk még mindennek ára van, s eszéágában sincs az udvarnak, hogy szolgálatokat tegyen olyasmért, amit még meg sem kapott. Majd ha keresztülmegy a kiegyezés Auszria óhaja szerint és végezetül meg lesz a létszámemelés, akkor majd szó eshetik holmi alkotmánybiztosítékokról is. Addig azonban — hátrább az agarakkal.

Meg tudja-e csinálni ezt Wekerle Sándor a koalícióval, azt most ne firtassuk. A Burgban mindjobban az a nézet kerekedik fölül, hogy — nem. Hiszen, ha meg akarta és tudta volna, megcsinálta volna eddig. De ugyilátszik, csak akarta, mert kisebb jelentőségű dolgokon is hajótörést szenvedett. Ezzel tehát körülbelül leszámoltak, s a kormány maga is érzi, hogy az élete ma már csak tengődés. Megjött, a minek be kellett következnie: a vég kezdete. Még lesz egy-két kísérlet,

Hanem abban, hogy ne adjunk alamizsnát és ne pezsgőzzünk a jótékonyág nevében.

Ó: Es mi lesz az éhezőkkel?

Én: Hol van megírva, hogy éhezőknek is kell lenniük? Milyen jogcímen éheznek az egyik ember, míg a másik szaloncukorra és dobostortára tíz koronákat költ? Mért éheznek Dudas Jánosné, mért nem ön vagy én?

Ó: Hisz maga egy veszedelmes szociálista, anarkista.

Én: No tessék . . . Mondja, kérem, csak anarkista ismerheti el azt, hogy minden embernek egyforma joga van az élet szépségéhez, a boldogsághoz — vagy hogy az ön nyelvén szóljak — a nászutazáshoz. A mosónőnek, a szakácsnőnek, de meg a boldogtalan perditának is épp oly joga van a selyemgarnitúrás szalonhoz, mint önnek.

Ó: Hagyja, hagyja. Ez nagyon is magas nekem.

Én: Fájdalom, igaza van.

Ó: Goromba.

Én: Tudom, hogy nem ezt a választ várta. De mért nem akarja az igazságot meghallani. Eh, vége a hangulatomnak. Nem szép már semmi és a hatodik érzék megint viharzik. Jó estét, nagyságos asszony. Belátom, hogy a mosónő csakugyan nem való az ön szalonjába. Elvégre az keservesen dolgozik a maga pénzesz odvánt . . .

aztán szélnek eresztik az erős, a hatalmas kormányt, a koalíciót pedig utoléri a hazugságok végzete.

Az udvari köröket már most is élénken foglalkoztatja, milyen lesz a jövő? Hogy fogják kibogozni azokat a szálakat, a melyeket a kibonyolítás reményében olyan ingatag kezekre bízta? Természetesen a korona akarata lesz mérvadó s elejtett megjegyzéseiből iparkodnak összeróni a jövő képét. Döntő körülménynek hiszik erre nézve azt, hogy a király éppenséggel nem bánta meg az osztrák választójogi reform behozatalát és nincs elkedvetlenedve az osztrák választások eredményén sem. Igaz, hogy a Burgban nem nagyon jó szemmel nézik a szociáldemokraták váratlan győzelmét, de tisztában vannak azzal, hogy ez afféle reakció, s hogy egy újabb választás a keresztény-szociálisták teljes diadalát hozza meg.

A király az osztrák pártok közül mindenkor a gutgesinnt keresztény-szociálisták működését nézte legjobb szemmel s tekintettel arra, hogy ezek oly tekintélyes számban kerültek be a Reichsratba, teljesen elenyészett az a régebben táplált előítélete, amelyet az új választási rendszerrel szemben érzett.

Sőt, mondhatom, kevés olyan hive van ma a monarchiában az általános titkos választói jognak, mint maga a király. Ebből pedig azt következtetik, hogy a Wekerle-kabinet bukása után, ha átmenetileg is, olyan kormány következik, amelynek ugyszólván nem is lesz más hivatása, minthogy nyélbeüsse nálunk is az általános szavazati jog rendszerét.

A király ugyanis erősen hiszi és reméli, hogy az általános titkos választói joggal sikerülni fog mint ahogyan Ausztriában sikerült is — a közjogi alapokon álló pártokat megsemmisíteni. Bizik abban, hogy a magyarság között a konzervatív érzelműek s a ma még kisszámú keresztény-szociálisták nagy többséggel lesznek, s reméli, hogy a régi rendszernek is több barátja van, mint amennyi a legutóbbi választás alkalmával érvényesült. Mai fogalmak szerint kifejezve tehát, a jövő határozottan az alkotmány- és a néppárté.

Amint ezekből is látható, a 18-as eszmék s a koalíció zöme, a függetlenségi párt teljesen kimaradt a kombinációból. Itt fenn teljesen lejártak magukat, s úgy tudom, odahaza is. A legtöbb reménnyel és legnagyobb zajjal megindult kormány kompromittálta azokat az eszméket, amelyek sokáig hevítették a magyar lelkeket.

Azt a hatalmas munkát tehát, amelyet csodálatosképpen az alkotmánytalanság súlyos napjaiban kezdtek meg, maga a király fogja befejezni. Az általános titkos választói jog sokkal előbb lesz meg, mintsem gondolnánk. Meglesz különösen azért, mert a király végleg megunt már a folytonos közjogi követelésekben és vitákban eltöltött időpocsékolást, s azt hiszi, hogy a folyton fenyegető közjogi és katonai kérdések elfogják veszteni élüket abban a parlamentben, amely az új választási rendszer alapján ül össze.

A valószínűség erre nézve feltétlenül nagy, de az eszközökre s részletekre nézve valószínűleg eltérés van a király és az általános titkos választói jog hazai előharcosai között. Mert ferde közjogi helyzetünkél fogva megszűnhet-e nálunk egyelőre a közjogi kérdések aktualitása?

A szocialis kérdések mellett ezekről is elégszer lesz szó, mert a magyar, ha akármilyen szocialista is, alapjában véve még is csak magyar. S végül főleg a keresztény-szociálisták többségéhez fűzött következtetések beválnak-e? Az általános titkos választói jog bekövetkezendő eredményei körül valaki okvetlenül áztatja magát! A király, vagy a hívők serege. Valaki csalódnai fog! De vajjon ki?

Rakovszky ellen.

A képviselőház ülése.

*

A képviselőház ma délelőtt Justh Gyula elnöklete alatt ülést tartott, amelyen a gazdasági családtörvény részletes tárgyalása volt napirenden. Napirend előtt Maniu Gyula erősen megtámadta Rakovszkyt s rosszalási indítványt tett ellene. A napirenden levő javaslat tárgyalását több felszólalás után holnapra halasztották.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, május 31.

A szerdai ülésen tudvalevőleg Rakovszky István sommásan végzett Vlád Auréllal s egy sértő megjegyzése miatt, melyet a közigazgatási tisztviselőkre tett, minden előzetes figyelmeztetés nélkül leültette. A szólásszabadságnak ez a veszedelmes korlátozása nagy felháborodást keltett az egész Ház szabadelvűen gondolkozó részében. A mai ülés előtt is erről volt szó a folyosón s valószínű, hogy a nemzetiségiek közül is, a koalíció közül is lesznek, akik a néppárti alelnöknek ezt az eljárását kellő módon elbírálják.

Farkasházy Zsigmond azzal a szándékkal jelentkezett a folyosón, hogy napirend előtt szót kér a szólásszabadság védelmére. Bejelentette e szándékát Justh Gyula elnöknek, aki konstátálta, hogy Rakovszky nincs jelen s így a felszólalásra választ sem adhat. Farkasházy tehát az ügyet pártértelmezlet elé viszi. De hogy ebben a tárgyban lesz felszólalás, tanusítják a nemzetiségi képviselők, akik egy csoportba gyűlve tanulmányozzák a házszabályokat.

Egy másik csoport előtt Hentaller Lajos készíti elő a hangulatot az alkotmánybiztosítékok követelésére. Hentallernek agitációjából kiérzik, hogy nincs alkotmánybiztosíték s bizonyos, hogy e tárgyban a függetlenségi párt demonstrációra készül.

Kossuth Ferenc egészségi állapotáról kedvezőtlen hírt hoztak. Azt mondták, hogy a „küldöttség” valósággal beteggé tette és a miniszter kijelentette volna, hogy küldöttséget többé nem fogad.

Részletes tudósításunk:

(A garázda Rakovszky.)

Justh Gyula elnök nyitja meg az ülést tíz óra után.

Egry Béla jegyző felolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök bejelenti, hogy Kaufmann Géza képviselő belügyminiszteri engedéllyel Csóti ra magyarosította nevét. (Éljenzék)

Ho tsy Pál a pénzügyi bizottság előadója jelentéseket terjeszt be a koronázási jubileumi törvényről és a többi, a bizottságban elfogadott törvényekről.

Közbeszólás: Nem jubilálunk.

Maniu Gyula napirend előtt felszólal és felemlíti a Rakovszky elnöklese alatt szerdán történt epizódot. Rakovszky akkor megvonta a szót Vlád Auréltól. Felolvassa a napló erre vonatkozó részét. Az alelnök háromszorosan megsértette a házszabályokat és bámulja, hogy senki nem tiltakozott az ellen. A házszabályokkal a kezében ki akarja mutatni, hogy az alelnök nem teljesítette hiven kötelességét. A házszabályok csak durva sértés ese-

tén engedik meg a szó megvonását, a miről szó sem volt. Az alelnök azt mondta, hogy Vlád a Ház tekintélyét sértette meg. Hivatkozik arra, hogy a mai többség régebben sokkal élesebben támadta a közigazgatást. (Ugy van!) Maga Rakovszky is már sokkal súlyosabb kifejezésekkel élt a közigazgatás ellen, még sem vonták meg tőle a szót. Nagyon jellemző, hogy ép ez a Ház szó nélkül türe a jogfosztást. Rakovszky felemlítette, hogy Vlád már „több ízben”, tehát nem a konkrét esetben, hanem előző üléseken sértegette a közigazgatást. Ez képtelen eljárás, így minden képviselőtől meg lehet vonni a szót. (Ugy van! — a baloldalon.) Még evidensebb házszabálysértés, hogy a házszabályokhoz sem engedte szólani az alelnök Vlád Aurélt, holott ilyen címen minden képviselőnek mindig van joga szólani. Az elnök követi is ezt a gyakorlatot, de Rakovszky nem. A házszabályok nem a kisebbséget, hanem a Ház tekintélyét védik. Közjogunk alapköve a házszabály. (A baloldal: Ugy van, igaz van!) Sajnálja, hogy az ülésen nem volt jelen és nem bélyegezhette meg rögtön az eljárást. Kéri, mondják ki, hogy Rakovszky megsértette a házszabályokat. (Helyeslés a nemzetiségeknél.)

Elnök: A házszabályok címén felszólaló konkrét indítványt nem tehet.

Maniu Gyula szerint ez nem önálló indítvány, ez szoros kapcsolatban van a minapi incidenssel, e felett a házszabályok szerint is lehet szavazni.

Elnök: A 215. szakasz alapján történt felszólalások soha nem lehetnek határozat tárgyai. (Ugy van.) Indítványokat írásban kell benyújtani és a Ház asztalára letenni.

Következik a cseléd-törvény részleteinek a tárgyalása.

(A lezavazott Darányi.)

A cseléd-törvény részletes tárgyalását a 29. szakasznál folytatták.

Hammersberg László stiláris módosítást tesz.

Esterházy Móric gróf: Módosítást nyújt be a szakaszhoz a cselédek és családtagjaik gyógykezelése dolgában. Nem fogadja el Gaal Gasztonnak azt az indítványát, hogy a 200 koronán alul adót fizető kiscgazda a gyógykezelés költségeit a cseléd béréből levonhassa. Nem igazságos, hogy az egyik gazda cselédje ingyenes kezelést kaphasson, a másik nem. A cselédekkel szemben nem csinálhatni meg a progresszivitást. (Helyeslés.)

Philipp János felszólalása után Kuszku István kijelenti, hogy hozzájárul Gaal Gaszton indítványához.

Szatmári Mór: A szakasz kapcsán a munkásbiztosítási törvény intézkedéseit védelmezi és magyarázza. Hozzájárul gróf Esterházy Móric indítványához.

Ernszt Sándor: Nem tartja helyesnek, hogy tizenegy ezer, kiscgazdánál szolgáló cselédet külön eljárásban részesítsenek. Gróf Esterházy Móric indítványát fogadja el.

Gaal Gaszton félreértett szavait igazítja helyre.

Darányi Ignác: Hozzájárul gróf Esterházy Móric indítványához. Nagy György és Mezőfi Vilmos indítványait megfelelőeknek nem tartja, mert a cselédek gyógyítási költségeit nem lehet az állam nyakába háritani. Hozzájárul gróf Zichy Vladimir és Gaal Gaszton indítványaihoz.

Bernáth István előadó: Ez a szakasz példásan humánus s kéri elfogadását.

A Ház elfogadta gróf Esterházy Móric és gróf Zichy Vladimir módosításait. Nagy érdeklődéssel várta a Ház annak a bekezdésnek a sorsát, melyben gróf Zichy Vladimir és Gaal Gaszton módosítását állnak egymással szemben. Gaal Gaszton azt indítványozta, hogy a cseléd feleségének és hozzátartozóinak gyógyítási költségeit a kiscgazda egészen levonhassa a cseléd béréből. Gróf Zichy Vladimir viszont csak a költségek tizedrészét, illetőleg felét engedné meg levonni a bérből. Darányi Ignác Gaal módosítása mellett foglalt állást. A szavazásnál azután jóformán kivétel nélkül az egész alkotmánypárt, a néppárt egyrésze, a demokraták s a nemzetiségek Gaal módosítása ellen szavaztak, velük együtt szavazott a függetlenségi párt egyrésze is. Gaal módosítására Darányi s a függetlenségi párt szavaztak.

Ezután az elnök tíz percre felfüggesztette az ülést.

(A lakásviszonyok.)

Szünet után Veress József indítványozza, hogy a lakásra vonatkozó intézkedés ne vonatkozzék azokra a gazdákra, akik cselédjükkel együtt laknak.

Mezőfi Vilmos példákat sorol fel arra nézve, hogy minő ijesztőek a cselédek lakásviszonyai. Ajánlja, hogy még állami segítséggel is tegyék lehetővé, hogy a kiscgazdák cselédei egészséges lakást kapjanak. Az építésre kiszabott tíz évi terminus nagyon nagy. Indítványozza, hogy ezt a terminust egy évre szállítsák le és hogy a kiscgazdákat államilag támogatassák az építésben.

A 29. szakaszt azután némi módosítással elfogadták.

A 30. szakasznál Mezőfi Vilmos, Leitner Adolf, Buza Barna és Molnár János ajánlottak az ünnepi munkaszünet érdekében apró módosításokat.

Gaal Gaszton a szakasz eredeti rendelkezéseinek főtartását kéri.

Darányi Ignác is az eredeti szakasz elfogadását ajánlja.

A Ház a szakaszt Buza Barna és Vásárhelyi Dezső kisebb módosításaival fogadta el.

Ezzel az ülés véget ért.

Dal a bózáról.

— A mérgezési esethez. —

Főkapitány rendszabálya
Bóza útját el nem állja,
Izzák nappal, izzák éjjel,
Pohárból és szenvedélyiel.

És ha néha, hébe-hóba
Áldozatot szed a bóza
Közhangulatunk megbékül,

Mivel:

Nincsen bóza tövis nélkül!

A Fehér Kereszt nyári mulatsága.

Tűzijáték a Baross-parkban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 31.

Már kibontakoznak pompás, széles keretei annak a nagyszabású nyári ünnepélynek, amelyet az aradi Fehér Kereszt egyesület gyermekkórház alapjának javára rendez. A gróf Károlyi Gyuláné elnöklété alatt működő rendezőbizottság hetek óta azon fáradozik, hogy válogatott műsor összeállításával és meglepő attrakciókkal a június 9-iki mulatságot a nyár legkiemelkedőbb ünnepségévé avassa, amely Aradvárosának és Aradmegye közönségének igen mérsékelt belépődíj mellett pompás látványosságokat nyújtson. Június 9-ike előreláthatólag össze is fogja gyűjteni az árnyas Baross-parkban egész Aradot, sőt több ezernyi megyebeli közönséget is, hogy csekély adományával hozzájáruljon a humánus, gyermekvédelmi alap gyarapodásához és néhány kellemes órát töltsön a szokásos nyári mulatságokat jóval fölülmuló ünnepségen.

A nagy gonddal készülő műsorból, amelyet a napokban állítanak össze véglegesen, már ma közöljük, hogy június 9-én este a tündéri fényárban uszó park kioszkjában két dalárda fog hangversenyezni. Az aradi Máv. dalkör és a tanítóképző-intézet dalárdája a kioszk felső terraszáról gyönyörködtetik majd a közönséget, amelynek zenei szórakoztatására a park két végén cigányzenekarokat helyeznek el. Ugyancsak a kioszk terraszán rendezi Novák mester a fényes tűzijátékot, amelynek színes rakétái, aranyesője, boszorkánybombái és tűztransparensei nappali világosságot árasztanak a parkban. Az Aradi atletikai klub tagjainak bohókás produkcióit követi az est clouja, az aradi színház művészeinek kabaret előadása, amelynek kacagtató műsorát most állítja össze Mariházy Miklós, a szabadságról hazaérkezett művészekkel.

A jótékony célra való tekintettel Arad első urileányai elvállalták az árusítást az egy-let pezsgő és sorsjegy-sátraiban. A pezsgő-pavillonban Törley, Belatiny, François, Litke, Andrényi, Hubert és Kleinoscheg gyártmányait fogják poharankint is árulni, míg a sorsjegysátorban a Fehér Kereszt-egylet értékes kép-gyűjteményére játszó sorsjegyeket árulják. A parkban fölállítandó büffé- és cukrászda-sátrakban a bérlő csak a szokásos áron fog ételeket és italokat árusítani.

A fényesnek ígérkező nyári mulatságnak teljes műsorát legközelebb hozza nyilvánosságra a rendező bizottság.

Zselénski főlebbezések.

A Pallós vasut hozzájárulásai ellen

Harc az aradi vonalakért.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 31.

Régen hangoztatott panasza Aradváros közönségének és különösen közgazdasági köreinek, hogy amennyire fejlett az aradi vasúti hálózat a Maroson innen, éppen olyan hányos a vasúti összeköttetése Aradnak azokkal a szomszédos és közelfekvő járásokkal, amelyek a Maros tulsó partján terülnek el. A közlekedési eszközök hiánya okozta azután, hogy Temes- és Torontálmegyék felső járásainak gazdag községei és Arad, valamint Aradmegye községei között alig volt valami áruforgalom, a szomszédos megyék piaci áruk Aradra nem kerültek és a Maros tulsó partján közel lakó jómódu lakosság sohasem vagy csak igen ritkán kereste föl Aradot.

Eznek a visszásságnak megszüntetése, a Maroson túl fekvő megyékkel való forgalomnak létesítése és élénkítése végett az Aradcsanádi egyesült vasutak részvénytársasága minap tartott közgyűlésén fölhatalmazta az igazgatóságot, hogy tanulmányozza két Aradot Temes- és Torontálmegyékkel összekötő vasúti vonalnak tervét, amelyeket azután a vasúttársaság megvalósítana. Az Acsev., amely Arad forgalmának lebonyolítása és emelése körül már eddig is rendkívül nagy érdemeket szerzett, már hozzáfogott a vasúti tervek kidolgozásához. Ezek szerint az egyik vasúti vonal Aradból indulna ki és Ujarad, Perjámos s Lovrin érintésével Nagykikindán végződnek, míg a másik vonal az arad-nagykikindai pálya egyik községéből ágazódnék ki és Zombolyára vezetne. De míg e két vasúti vonal még csak az előkészítés stádiumában van, addig közgyűlési fölhatalmazás alapján rövidesen már megkezdí az Acsev. annak a pályatestnek megépítését, amely Aradot Pécskán, Szemlakon és Nagysajtenyen át Nagylakkal kötné össze.

Az Acsevnek ez új vasúti terveivel körülbelül egyidejűleg ugyanezen községek között vasúti közlekedést tervez az erdő-üzletel révén Aradon is jól ismert Pallós-féle vállalkozó cég. A két Pallós-testvér közül Pallós Ármin építési engedélyt kért és kapott a kereskedelmi miniszteriumtól és az engedély alapján a tervezett vasutak által érintett községektől tetemes hozzájárulást, törzsrészvények jegyzését kérte. Elsőnek Pallós is a pécska-nagylaki vonalat akarja megépíteni és tervének már meg is nyert néhány községet, amelyek között például Szemlak 100,000 korona törzsrészvény jegyzését határozta el.

Pallós és az Acsev. építkezése között azonban az a lényeges különbség van, hogy míg Pallós csak a községek hozzájárulásával léte-

sítheti a vasutat, addig az Acsev. a községek megterhelése nélkül, tisztán a maga anyagi erejével építene ki a vasutat. Aradvármegye közgyűlése ennek a szembetűnő előnynek dacára elősegítette a Pallós-vasut létesítését, amennyiben jóváhagyta Szemlak község hozzájárulási határozatát. Ugyanigy tettek Temes- és Torontálmegyék törvényhatósági bizottságai, jóváhagyván községeiknek a törzsrészvény jegyzésére vonatkozó határozatait.

A temesmegyei közgyűlési végzés elen most Zselénski Róbert gróf, aradi és temesmegyei nagybirtokos jogtanácsosa utján föllebbezést nyújtott be, amelyben kéri a belügyminisztert, hogy semmisítse meg a közgyűlés határozatát. Zselénski föllebbezése, valamint a más érdekelték részéről Arad- és Torontálmegyék határozatai ellen benyújtott föllebbezések kifejtik, hogy oktalanság egy hozzájárulást igénylő vasuti vállalkozót támogatni, amikor ugyanazt a vasuti vonalat egy elismerten elsőrangú vasuttársaság, az Acsev. a községek minden megterhelése nélkül is hajlandó a vonalat kiépíteni.

E föllebbezések folytán a kereskedelmi miniszterium meghallgatása után Andrássy Gyula gróf belügyminiszter fogja eldönteni, hogy helyese-e a községek részéről a Pallós-vasut támogatása, a kitűnő vasutépítési és forgalom lebonyolítása révén kitűnő hírnévnek örvendő Acsev. részvénytársasággal szemben.

Ida bárónő férje.

A becsapott parasztnabob.

Szélhámos aradi házaspár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 31.

A múlt nyáron az aradi korzón állandó feltűnést keltett egy elegáns fiatal házaspár. Az asszony divatos ruhákban sétált s előtte a cseléd gyermekkocsit tolt. A férfi vadászöltözetben mutatkozott a kávéházakban és mindenütt szórta a pénzt. A feltűnő házaspár minden nyilvános helyen megjelent, rendes bérlete volt a színházban és a legelőkelőbb vendéglőkben étkezett. Annak idején sokat suttogtak arról, hogy honnan telik a csinos asszonynak annyi pazar toalettre és férjének olyan fényűző életmódra. Egyszerre azonban eltűnt Aradról a titokzatos házaspár és senki sem sikerült megtudnia, hogy hová mentek.

Az asszony Korányi (Kohn) Samu volt aradi zongoramester özvegye, aki Klein Benjamin aradi nyilvános mulatóház-tulajdonos leánya. Másodszor egy Fiedler János nevű ismeretlen foglalkozású emberhez ment nőül, akivel a múlt nyáron Aradon tartózkodott. A férfiről többek között azt mondták, hogy leánykereskedéssel foglalkozik. Ezt a gyanút látszott igazolni az körülmény, hogy Fiedler gyakran eltűnt Aradról és néhány nap múlva óriási pénzüsszegekkel tért vissza. A foglalkozásáról azonban senki sem tudott bizonyosat.

Végre kitudódott, hogy ki is voltaképpen Fiedler János. A nagyszabeni rendőrség adta tudtára az aradi rendőrségnek, hogy Nagyszabonban egy veszedelmes szélhámost, Fiedler Jánost és feleségét, született Klein Reginát tartóztatták. A derék házaspár furfangos módon behálózott egy dús gazdag román parasztot. Fiedler ugyanis megismerkedett a gazdag emberrel és rábeszélte, hogy nősüljön meg. Az aranyparaszt belement a kelepcebe és arra kérte a jómodoru fiatalembert, hogy nemesnőt válasszon ki neki. Fiedler erre a saját feleségét, mint Arday Ida bárónőt mutatta be a

házasulandó parasztnak, akitől óriási pénzüsszegeket csalt ki különböző címeken.

A rászédett ember végre megtudta, hogy kivel van dolga és feljelentette Fiedleréket a rendőrségen, amely letartóztatta őket. Hogy-hogy nem, csakhamar szabadon bocsátották Ida bárónőt és férjét, akik továbbra is Nagyszabonban tartózkodtak és veszélyeztették a hiszékeny emberek zsebeit. Ugy látszik azonban, hogy Nagyszabonban sem volt sokáig maradásuk s egyszerre kerekelt oldottak temérdek piszkos ügy hátrahagyásával.

A nagyszabeni rendőrség ma ismét értesítést küldött Fiedlerékről az aradi rendőrséghez. A Fiedler-pár Nagyszabonban sok csalást követett el és bizonyos váltómanipulációkat vitt véghez, amelyek a büntető törvénykönyv paragrafusaihoz ütköznek. A nagyszabeni rendőrség most keresi a szélhámos párt és megkereste az aradi rendőrséget, hogyha Fiedlerék véletlenül Aradra kerülnek, vegye őket pártfogásába és megfelelő kísérettel küldje el Nagyszabonra.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A nyári szezon. Egy hónapi pihenés után, június 9 én újra megkezdődnek a színházi előadások. A nyári szinkör két hónapos szezonja délutáni előadással kezdődik. Vasárnap, június 9-én *A sárga csikót*, este pedig a *A vig özvegyet* adják. Az idén nyáron üdvös újítást léptet életbe Szendrey igazgató. Hetenként kétszer, hétfőn és pénteken ugynevezett zóna-előadások lesznek, úgy, hogy a nyári szinkör előadásai mind szélesebb rétegekben nyerne népszerűségben és látogatottságban. Mint értesülünk, Szendrey Andorffy Pétert, a pozsonyi színház volt igazgatóját óhajtja operette és népszimű rendezőnek szerződtetni. Ezzel a szerződtetéssel egy régen aktuálisvá vált kérdés nyerne előnyös megoldást, mert az aradi színház éppen az utóbbi időben nélkülözötte egy ötletes rendező működését.

Sztrájkolni!

Sztrájkolni!

Minden áron sztrájkolni!

Arad, május 31.

Még az igazak álmát aludta ma reggel a város akkor, mikor rémes veszedelem fenyegette Arad építő iparát. A Fodor és Reisinger építész vállalkozó cég egyik nagyobb arányú építkezésén, a Luther-utcában a kőművesek reggel fél hétkor abba hagyták a munkát s mind a harmincan kivonultak Szucsú képviselőnek még jobbra vakolatlan házából.

A pallérokkétségbeesetten nézték a misera plebs contribuens kivonulását s azonnal a kapacitáláshoz fogtak. Ez azonban mit sem használt s tudja az ég mi történik, ha a sztrájk oka meg nem gondolja a dolgot s önként odább nem áll.

Ugy esett a nagy eset, hogy a tegnapi ünnep után nem igen akaródzott dolgozni a mulatók természetű kőműveseknek. Erőteljesen uralkodott az ugynevezett „blau Montag“ hangulat, s úgy állott a kezekben a vakoló, mint a tehén az uszónadrág. Megesett, hogy egyik derék építő iparos szaktárs kótyagos fejéi neki esett a habarcsos lédának, és belefut az istenadta, ha a józanabb elemek ki nem mentik. Fentebb egy állványos kissé bizonytalanul álldogált egy elvtárs s borizú hangon dalolta, hogy:

— Pénzem, az nekem nincsen! . . . s közben vigan verte egy léccel a taktust. Nohát azt beláthatja mindenki, hogy ilyen állapotban dolgozni szinte lehetetlen. A pallérok kétségbeesetten biztatták az embereket, mert hát ezek a pallérok különös anyagokból összegyurt lények.

Félig proletárok, félig kapitalisták. Az az hogy inkább proletárok, de szívvel-lélekkel szolgálják a tőkét.

Ez sehogysem tetszett az elkeseredett elemeknek s egy a földszinten dolgozó kőműves oda szolt a másiknak:

— Szepi, he, nem csinálnánk egy kis sztrájkot?

A Szepit sem kellett sokat biztatni, s öt perc alatt felfedezték, hogy a háztetőn Mittner cserepesnek egy olyan munkása dolgozik, aki zilált elvtársi viszonyoknak örvend. Röviden: szervezetlen.

No hiszen, volt erre felvidulás. Mind a harmincan kivonultak, s a templom körüli téren szépen lecsücsülvén, kimondták a [sztrájkot. Körülbelül egy óráig tartott ez az állapot, amely minden munkát megakasztott, mert sem a napszamosok, sem az inasok és egyéb segéd munkások, számszerint vagy ötvenen nem folytathatták a munkát.

Ez alatt vigan dolgozott a tetőn a cserepes, s ha fellehetett volna látni hozzá, öröm lett volna nézni, hogy dolgozik. Így azonban csak ő nézhetett le, mert gyanusnak találta azt az óriási zsebongást, a mit a tömeg pénzgurítás, gombozás és egyéb nemes szórakozás között produkált.

— Mi az ördög — már fejramt volna? — gondolta és lemaszott a tetőről.

Oda lenn aztán felvilágosították, az ő szerencséje, hogy csak szóval. Csak a régi Róma produkálhatott olyan becsületes jellemeket, mit ez a cserepes. Mikor megtudta, hogy ő a sztrájk oka, felcihelődött és — távozott.

A szaktársak kellemetlen érzülettel bámultak egymásra, de végül is belátták, hogy megszűnt az ok s ők is beszüntették a sztrájkot.

Igen ám, de ekkor jött a fekete lovas.

A napszámra felfogadott mintegy 40—50 apró gyerek és leány azt követelte, hogy az ő hibájuk nélkül okozott szünetért megkapják a bérüket. Három tagu küldöttség vitte be ezt az üzenetet az intéző köröknek, mire olyan repülés következett, hogy nó.

Mire a nebulók kiértek, a kinn lévők már ki is mondták a sztrájkot. Délelőtt 10 óráig ott ugráltak a Luther-utcában és környékén s olyan zajt csaptak, hogy a törvényszéken félbe kellett szakítani a tárgyalásokat. Mikor a pallérok belátták, hogy nem bírnak a rakoncátlan népséggel, megígérték, hogy nem károsítják meg őket a sztrájkért, mire az ügyecske véget ért.

Szóval, kis hujja, hogy egy elkésett macskanyöször miatt majdhogy ki nem tört a kőműves-sztrájk Aradon.

TANÜGY.

(—) Vizsgálatok a gimnáziumban. Az aradi királyi főgimnáziumban a szóbeli érettségi vizsgálatok és az évfárá vizsgálatok sorrendje a következő. Június hó 10 én, hétfőn írásbeli magánvizsgálatok. 11-én, kedden szóbeli magánvizsgálatok. Érettségi vizsgálat. 12-én, szerdán érettségi vizsgálat. 13 án, csütörtökön érettségi vizsgálat. 14-én, pénteken latin, történet az V; mennyiségtan, természetrajz a VI; latin, görög a VII. osztályban. 15-én, szombaton földrajz, természetrajz az I. B; latin, magyar a II. B; latin, magyar a III; latin, német a IV. osztályban. 17-én, hétfőn, latin, magyar az I. A; földrajz, természetrajz a II. A; magyar, német az V; görög, görög-pótló, rajz a VI; matematika, fizika a VII. osztályban. 18 án, kedden számtan, geometria az I B; földrajz, természetrajz a II. B; történet, német a III. osztályban. 19-én, szerdán számtan, mértan az I. A, és II. A; matematika, természetrajz az V; történet, magyar VII. osztályban. 20 án, csütörtökön mennyiségtan, geometria, természetrajz a IV; magyar, német a VI. osztályban. 21-én, pénteken latin, magyar az I. B, és II. A; számtan, földrajz, geometria a III; német, görög-pótló, rajz a VII. osztályban. 22-én, szombaton földrajz, természetrajz az I. A; számtan, mér-

tan a II. B; magyar, történet a IV; görög, görög-pótló, rajz az V; latin, történet a VI. osztályban. A rendkívüli tárgyak és a testgyakorlat vizsgálatai az utolsó tanítási órán tartanak. Az évszázó ünnepély és a bizonyítványok kiosztása június hó 29-én lesz.

Vörös László pöröl.

A tapintatlan Hentaller.

Már gyanusítani se lehet!

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 31

Hentaller Lajos országgyűlési képviselő néhány héttel ezelőtt nyilatkozatot tett közzé a lapokban, mely nyilatkozatban Vörös László volt kereskedelemügyi miniszterről súlyosan diffamáló vádak állított.

Vörös László nyomban akkor kijelentette:

— A bírósághoz fordulok. Az országnak tisztán kell látnia, hogy ki a becsstelen és ki a rágalmazó.

A volt kereskedelemügyi miniszter szavának állott és ma a következő följelentést nyújtotta be a budapesti sajtóügyi vizsgálóbíróhoz:

Tekintetes sajtóügyi vizsgálóbíró ur!

A „Pesti Hírlap” Budapesten megjelenő politikai napilapnak, melynek felelős szerkesztője dr. Légrády Imre, ide A/ alatt mellékelt, 1907. évi február 23-iki számában, a Belpolitikai hírek rovatában „A darabantok pénze” cím alatt Hentaller Lajos, a zárszámadási bizottság elnöke aláírással nyilatkozat jelent meg, mely sérelmemre a Btk. 258. és 259. szakaszaiba ütköző és a Btk. 262. szakasza szerint is minősülő, sajtó útján elkövetett rágalmazás vétségét állapítja meg. A maga egészében rágalmazó cikkből kiemelem a következő részeket:

„Kitűztem a szerdai ülésre a kétszáz ezer korona elsinkófálásának ügyét.”

„Nekem tökéletesen mindegy, ha Vörös László kereskedelmi ügyvivő becsstelen manipulációja pár hónappal vagy héttel később derül ki.”

E kitételek azzal gyanusítanak, mintha én mint kereskedelmi miniszter kétszáz ezer koronát „elsinkóftaltam” volna, vagy ily minőségben „becsstelen manipulációt” folytattam volna.

Mind a két állítás valódisága esetén nemcsak közmegevetésnek tenne ki, hanem arra is okul szolgálhatna, hogy ellenem, a miniszterek ellen alkotmányosan megengedett bünvádi megtorló eljárás folyamatba tétessék, sőt ennek javasolása nyilatkozó Hentaller Lajos urnak egyenes kötelességében állana.

A rágalmazás tényálladéka tehát teljes mértékben fenforog.

Hentaller Lajos eljárását azzal sem fedezheti, hogy képviselői hivatásának gyakorlásában járt el, mert a zárszámadási bizottság elnökének a hírlapi nyilatkozás nemcsak nem hivatása, de sőt a jóízű és tapintat egyenesen eltiltja őt attól, hogy elnöki minőségben nem hivatalos nyilatkozatokat tegyen és másnak becsületében gázoljon.

Egyelőre csak ennyit tartok szükségesnek elmondani. Az eljárás során lesz még alkalmam rámutatni arra, mennyi a képmutatás az ellenem indított támadásokban és lesz alkalmam annak okmányoszerű bebizonyítására, hogy eljárásom megfelelt az előző kormányok következetes gyakorlatának.

Mindezek után tisztelettel kérem a sajtóügyi vizsgálóbíró urat, hogy a fentebb részletesen körülírt nyomtatványban foglalt és sérelmemre elkövetett a Btk. 258. és 259. szakaszaiba ütköző, 262. szakasza szerint minősülő rágalmazás vétsége miatt a sajtójogilag felelős személy kinyomozása véget a bünvádi eljárást, illetőleg a nyomozatot elrendelni méltóztassék.

Tisztelettel

Vörös László.

Ha Hentaller Lajost a képviselőház kiadja, akkor az érdekes sajtópör tárgyalása még a nyáron lesz.

MULATSÁGOK

(—) A realisták junálisa. Az aradi főreáliskola tanulóifjúságának junálisa iránt széleskörű érdeklődés nyilvánul. Az ügybuzgó rendezőség előkészületei a sikert minden irányban biztosították. A realisták holnap szombaton reggel fél 8 órakor zászlók alatt, a vaggongyári zenekar és Nagy Károly cigánybandája kíséretében vonulnak ki a Csálába, ahol a délelőtti folyamán érdekes játékokkal és izgató versenyekkel töltik idejüket. Déliben társasbéd lesz, amelyre Arad igen sok előkelősége megigérte részvételét. A tánc délután négy órakor kezdődik. A zajos sikerrel kecsegtető mulatság rendezésében a tanulókat Ufferbach Jenő tanár segítette.

A gyilkos bóza.

Megmérgezett aradi család.

Az ünnepi ebéd.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 31.

Egy aradi napszámos-család csütörtök délután mérgezés áldozata lett. A hatóságnak mindezeig nem sikerült megállapítani, hogy mi okozta a szerencsétlenséget. Állítólag bózát ittak a család tagjai és ettől lettek rosszul. A hatóság szigorú vizsgálatot indított aziránt, hogy a gyanus mérgezési eset okát kipuhatolja. Az áldozatok most a kórházban a halállal vívódnak. A végzetes kimenetelű szerencsétlenségről tudósítónk az alábbiakat jelenti:

A Mihály utca 97-ik szám alatt lakik Juhász Teréz 25 éves napszámosnő három gyermekével és öreg anyjával, özv. Juhász Ferenc nével. A gyermekek közül a legidősebb öt esztendő, a másik négy éves, a legfiatalabb pedig egy és fél éves. Kenyérkeresőjük nincsen. A gyermekek apja ugyanis nemrégiben meghalt s így a családot az asszony tartotta fenn keserves munkájával.

Juhász Teréz Urnapján ünnepi ebédet készített a családjának. A piacon tojást, szalonnát és uborkát vásárolt s ezeket elkészítette. Hogy az ünnepi ebéd teljes legyen, ebédután egy arra járó macedóniaitól bózát vásároltak s ebből valamennyien ittak.

Délután a két kisebb gyermek rosszul lett és erős hányás vett rajtuk erőt. Később a nagyobbik leányka is rosszulról panaszkodott, majd az asszony és az anyja is beteg lett és ágyba feküdtek. A szerencsétlenek iszonyu kínok között fetrengtek a kis hónapos szobában. A lakásadónőjük látva szenvedésüket, kirohant az udvarra és tele torokkal kiáltotta:

— A Juhászék kolerások!

Óriási pánik keletkezett erre a ház lakói között. Senki sem mert a betegekhez közlelni, mert mindenki azt hitte, hogy a ragályos járványban betegedtek meg. Végre valaki értesítette az esetről a rendőrséget, ahonnan Berecz Ferenc ügyeletes alkapitány és Hecht Adolf dr. kerületi orvos mentek ki a helyszínére. A hatósági orvos megvizsgálta a betege-

ket és megállapította, hogy meg vannak mérgezve; ezzel megnyugtatta a rettegő szomszédokat is, akik szánakozva állták körül a szenvedő napszámos-családot. Csakhamar megérkeztek a mentők, akik beszállították őket a megyei kórházba.

Megrázó jelenet volt, amikor a három kts eszméletlen leányt az anyjuk mellé tették a mentőkocsiba. Többen sirva fakadtak, amikor a mentőkocsi megindult a kórház felé. Az orvosok mindezeig nem állapították meg, hogy mi okozta a mérgezést, a rendőrség pedig szigorú nyomozást folytat a titokzatos bűnyűben. Amennyiben a vizsgálat során kiderül, hogy a család a bóza áldozata lett, a hatóság erélyes rendszabályokat fog életbe léptetni a bózaárusítás korlátozására annál is inkább, mert ez már nem az első eset, hogy az emberek rosszul lettek a sárgás folyadéktól.

Öngyilkos aradi leány.

A babona miatt.

Mit mondott a jósnő?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 31.

Ma délután egy egzaltált lelkű, fiatal aradi leány akart megválni az élettől. Öngyilkos lett a fiatal teremtes, mert egy javasasszony megjósolta neki, hogy amikor eléri tizenhetedik évét, meg fog halni. Azóta folytonosan rettegett a haláltól, amelyet ma két revolverlövessel siettetni akart. A tragikus sorsú leány most a megyei kórházban haldoklik, s valószínűleg alig éri meg a holnapot, mert mindkét lövés halálos. Az öngyilkosságról az alábbiakban számolunk be:

Vittkay Boriska 17 éves aradi varrónő, Vithay János légszeszgyári fűtő leánya a Forray-utcában levő Foyt-féle szabóműhelybe járt varrni. Társnői nagyon szerették a csendes, szomorú leányt, akiről azt hitték, hogy szerelmes s azért olyan buskomor. Gyakran faggatták Boriskát, hogy kibe szerelmes, de a leány mindig ezt mondogatta:

— Meglátjátok lányok, hogy egyszer öngyilkos leszek!

A varróleányok vigasztalni igyekeztek társnőjüket, aki napról-napra szomorubb, buskomorabb lett. A napokban azután elmondotta két meghitt barátnőjének, hogy néhány hónappal ezelőtt egy jósnőnél volt, aki kártyából megjövendölte neki, hogy amint tizenhétéves lesz, meg fog halni. Kijelentette társnőinek azt is, hogy nem várja be a születésnapján bekövetkező halálát, hanem önkezeléssel vet véget életének.

Ma délután a rendes időben jelent meg a varrodában Vithay Boriska, aki feltűnően élénk volt. Két órakor megkezdődött a munka és Boriska elfoglalta a helyét. Fél három óra felé egy hatlövetű forgópisztolyt vett ki a zsebéből és kétszer egymásután magára lőtt. Az egyik golyót a szájába röpítette s ez annyira összeroncsolta a fejét, hogy elveszítette az egyik szemét. Óriási pánik keletkezett a varrodában. A megrémült leányok sikoltozva menekültek az ajtó felé s ekkor egy második lövés dördült el. A szerencsétlen leány a második golyót a szívébe akarta löni, de a lövés nem talált. A szív tájékán hatolt be a gyilkos ólomdarab a leány testébe. Vithay Boriska vértől borítva, eszméletlenül esett össze.

A lövések zaja felverte az egész házat. A lakók rémülten rohantak a varrodába, ahol ekkor már sirva állották körül a varróleányok tragikus sorsú társnőjüket. Az öngyilkosság

híre hamarosan elterjedt a Forray utcában, amelynek 8 ik száma háza előtt, ahol az öngyilkosság történt, százával álltak a kíváncsiak és izgatottan tárgyalták az esetet.

Az esetről értesítették a rendőrséget, ahonnan Szepekovszky Teofil ügyeletes rendőrhadnagy és Hecht Adolf dr. kerületi orvos mentek ki a helyszínére. A hatósági orvos bekötözte Vittkay Boriska sebeit és konstataálta, hogy mindkét lövés feltétlenül halálos. A rendőrhadnagy intézkedésére megjelentek a mentők, akik az eszméletlen leányt a kórházba szállították. Az orvosok azt hiszik, hogy nem éri meg a holtapot.

Tisza István fizet.

Nem jelenik meg a bizottság előtt.

Hieronymi nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 31.

Az 550.000 koronáról való elszámolás dolgában a képviselőház zárszámadási bizottsága tudvalevőleg meghívta Tisza István grófot és Hieronymi Károlyt, hogy a június 6-iki ülésen jelenjenek meg és adjanak fölvilágosítást a pénz fölhasználásáról. Míg budapesti politikai körök azt tartják, hogy a volt miniszterek elmennek az ülésre, addig Nagyváradról, Tisza barátai köréből az a hír érkezik, hogy a volt miniszterelnök csak levélben reflektál majd a megszámloltatásra, megírva, hogy elődei is utaltattak a Máv. pénztárából. Ha a bizottság nem érné be ezzel a fölvilágosítással, úgy Tisza ki fogja fizetni a bizottság által kifogásolt félmilliót.

A zárszámadási ügy újabb fejleményeiről az alábbi távirati tudósítást adjuk:

A zárszámadási bizottság elnöke, Hentaller Lajos tegnap küldte el Tisza Istvánnak és Hieronymi Károlynak a bizottság június 6-iki ülésére szóló meghívó levelet.

A volt miniszterelnökhöz intézett levél elmondja, hogy miután a miniszterelnöktől érkezett felvilágosítás szerint nincsen hivatalos adat vagy kimutatás arról, hogy mi célra és milyen jogcímen használta fel az 1903-ban, 1904-ben és 1905-ben részletekben fölvevett 550.000 koronát, a bizottság felszólítja Tisza Istvánt, hogy 1907. évi június 6-ikán délután 5 órakor az országgyűlés zárszámadási bizottsága előtt személyesen megjelenjen és adja meg a szükséges felvilágosításokat. Külömben a bizottság a rendelkezésére álló adatok alapján, meghallgatása nélkül hozza meg ítéletét.

A Hieronymihez intézett levélnek az a tartalma, hogy mivel a hivatalos uton beszerzett előadói ívből nem derül ki, hogy Hieronymi milyen célra és milyen jogcímen utalta ki az 550.000 koronát Tisza István miniszterelnöknek, adja meg erre személyesen a szükséges felvilágosítást.

Egy újságíró ma fölkereste Hieronymi Károlyt, a Tisza-kormány volt kereskedelmi miniszterét abból az alkalomból, hogy a képviselőház zárszámadási bizottsága június 6-ára megidézte. A volt miniszter az újságíró kérdésére a következőket mondta:

— Megkaptam a zárszámadási bizottság meghívó levelét, arra vonatkozólag

azonban, hogy meg fogok-e jelenni a június 6-iki ülésen, ma még nem nyilatkozhatom. Tisza István gróf minden valószínűség szerint holnap megérkezik a fővárosba. Természetesen első sorban vele fogok értekezni a dologban. Az ő véleményétől teszem függővé a magam elhatározását is, a kettőnk magatartása azonban mindenesetre egyöntetű lesz. Most csak annyit mondhatok, hogy sem törvény, sem más kényszer nincsen arra, hogy a bizottság előtt megjelenjünk. Ha mégis megjelenünk, akkor azt csak mint pusztán udvariassági ténytet lehet tekinteni.

Politikai körökben valószínűnek tartják, hogy — amit Hieronymi Károly sem mond kizártnak — Tisza István meg fog jelenni a bizottság előtt. Ebben az esetben természetesen Hieronymi is követi példáját.

A budapesti politikai körök ez értesülésével szemben Nagyváradról a következőket jelentik:

Tisza István barátai körében azt beszélik, hogy a volt miniszterelnök nem fog eleget tenni a zárszámadási bizottság megbízásának, hanem levelet fog írni, amelyben részletesen ki fogja mutatni, hogy az államvasutaktól való átutalások nem az ő kormányzása alatt kezdődtek és ő csak azt folytatta, amit elődei kezdeményeztek és amit a zárszámadási bizottság eddig soha nem kifogásolt. Tisza adatokkal fogja levelét támogatni és megírja majd, hogy egyebet nem mondhat. Ha a bizottság ezzel beéri, rendben van a dolog. Ha azonban a bizottságnak kifogása van az elszámolás ilyen formája ellen, úgy Tisza István az egész összeget ki fogja fizetni.

A zárszámadási kávéházban.

— Tisza István félmilliója. —

Tisza István: (Hentaller főpincérhez.) Megottem a békát. Lajos, fizeteki!

Egy kórház botránya.

Segédtanár az igazgató ellen.

Apponyi vizsgálatot indit.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 31.

Az ungvári kórháznak nagy botránya van. Távirati tudósítás jelenti, hogy a kórházzal kapcsolatos állami bábaképző intézet első seédgtanára, Veszter Gusztáv dr. minden előzetes értesítés nélkül, titokban elhagyta az intézetet, mert nem tudta tovább nézni a bábaképző igazgató visszaéléseit és Budapesten jelentést tett Apponyi Albert gróf kultuszminiszternek az intézetnél található rendetlenségekről. A kultuszminiszter el is rendelte a vizsgálatot az igazgató ellen. A botrányos ügyről az alábbi tudósítást adjuk:

Veszter Gusztáv dr. a napokban följobbvalójának tudta nélkül elutazott Ungvárról Budapestre. Innen azután egy ungvári barátjának levelet írt, amelyben közli, hogy azért hagyta el állását, mert nem akar tovább bűntársa maradni az igazgatónak, Novák Endre dr. A tanársegéd Budapesten kihallgatáson jelentkezett Apponyi Albert grófnál. A kultuszminiszternek azután elmondta, hogy a bábaképző intézetben hihetetlen és türhetetlen állapotok uralkodnak. Adatai vannak az összes

visszaélésekről és kéri a minisztert, indítsa meg a legszigorubb vizsgálatot, amit a miniszter meg is ígért.

Mint utóbb kiderült, Veszter távozásáról csak a közvetlen följobbvalói nem tudtak, de a miniszternek sürgőnyt küldött, amelyben sürgős felmentését kérte, mert egy pillanatig sem hajlandó tovább együtt dolgozni Novák igazgatóval. A fölmentés távirati uton megjött s Veszter ekkor elutazott.

Ungváron fantasztikus részletek keringenek az intézet botrányairól. Bizonyosat senki sem tud, csak annyit, hogy Novák és a tanársegéd ismételtlen összekoccantak. Az intézet ellen egyszer már volt feljelentés, még pedig a belügyminiszterium közegészségügyi osztályánál. Akkor Gogolák miniszteri számtanácsost küldték ki, aki az ott talált különböző szabálytalanságokról terjedelmes jelentést tett. A belügyminiszter akkor a megye közigazgatási bizottságára bízta az intézkedést ez ügyben. Itt aztán az egész ügy elaludt. Pedig a belügyminiszteri vizsgálat kiderítette, hogy a bábaképző intézetben igen rendetlenek a pénzügyek és 35 ezer koronás hiány van.

Novák Endre dr. egy hírlapíró előtt kijelentette, hogy Veszter szónéklül elhagyta az intézetet és elbocsátását nem töle, hanem a minisztertől kérte. Az igazgató azt is elmondta, hogy három évvel ezelőtt nagy deficitet talált a belügyminiszter, de ő akkor sem volt hibás és most sem tehet semmiről.

Csiky Gergelyné.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 31.

Egy jóságos, költői lelkületű urinő hunyta le ma örökre a szemeit. Csiky Gergelyné, született Bakody Amanda, a nagy drámaíró felesége ma hajnalban egy fővárosi kórházban ki-lehelte lelkét. Ideális gondolkozású, nagyműveltségű nő szállt sirba az elhunytal, aki nagynevű férjének nemcsak hűséges felesége, hanem drámai működésének ellenőrzője és munkásságában segítőtársa is volt. Csiky Gergely sikereiből a szelidlelkű, hitves a békés családi otthonban vette ki részét. A családja volt mindene Csiky Gergelynének, aki élt-halt gyermekeiért és rajongásig szerette férjét.

Régi betegség gyötörte a nagy író özvegyét, akit az orvosi tudomány sem tudott megmenteni az életnek és gyermekeinek. A kórház egyszerű kórtermében leánya és fia karjai között szenderült el örökre Csiky Gergely özvegye, akinek halála kiterjedt, előkelő rokonságot döntött gyászba. Haláláról az alábbiakat jelenti fővárosi tudósítónk:

Csiky Gergely özvegye, szül. Bakody Amanda ma hajnalban a fővárosban elhunyt. Néhány nappal ezelőtt a Szentkirályi-utca 10 ik szám alatt levő lakásából súlyos betegen a budai Szent János kórházba szállították, ahol műtétet végeztek rajta. A súlyos operáció óta rohamosan fogyott az ereje. Tegnap éjjel beállott az agónia és ma hajnalban Csiky Gergelyné meghalt.

Az elhunyt urinő Bakody Tivadar nyugalmazott egyetemi tanár leánya volt. Első ura Willecz miniszteri tanácsos volt, aki 1880-ban meghalt. Az özvegy ebben az évben ismerkedett meg Csiky Gergelyvel, aki akkoriban róm. kat. szerzetes volt. Csiky szerelemre lobbant a nagyműveltségű urinő iránt, aki viszonozta a szerzetes vonzalmát. Csiky Gergely akkor kilépett a szerzetből, áttért a református vallásra és nőül vette az özvegyet, akivel 1891-

ben bekövetkezett haláláig a legideálisabb, legzavartalanabb családi életet élte. Az elhunyt urinőnek második házasságából két gyermeke született: egy leánya, aki Erdélyi Sándor dr. hoz ment nőül és fia, Csiky Odön, aki ügyvédjelölt Aradon.

Csiky Gergelyné nagy hatással volt a férjére. Együtt beszéltek meg mindig a drámatémákat és Csiky a felesége intenciói szerint alkotta meg kiváló, nagyszerű szindarabjait. A feleség, aki jobban ismerte az életet, mint férje, a volt szerzetes, a dráma-alakok egész sorozatát ismertette meg az íróval, aki, mielőtt előadásra bocsájtotta darabjait, a felesége bírálatára bocsájtotta azokat.

Csikyné maga volt a megtestesült jószág és szelidség. Aranyos kedélyével derűt árasztott a költő körül. Csiky a családi tűzhely mellett, szerető hitvese oldalán pihente ki az életküzdelem fáradságait és itt talált enyhülést azokra a sebekre, amelyeket az élet tövissei ejtettek érzékeny szívére. A költő felesége csendes osztályosa volt férje dicsőségének. Nem a nagy nyilvánosság előtt vette ki részét a sikerekből, hanem otthon örvendett férje dicsőségének.

Az elhunyt urinőt Aradon is sokan ismerték. Gyakran fordult meg Aradon, ahol ismerőseit és rokonait látogatta meg. A Pankotán emelt Csiky-emléktábla leleplezési ünnepélyére a Kölcsey-egyesület az özvegyet is meghívta, aki ekkor már beteg volt és kimentette távollétét.

Kossuth Ferenc barátja.

Különös bizonyíték.

A tébolydai röpiró.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 31.

Egy sokat hányatott ember gondnokság alá helyezési ügyében ítélkezett ma az aradi törvényszék. Sándor Antalnak hívják, aki pályafutását mint szabó legény kezdte, mint csendőr folytatta és mint pécskai lapszerkesztő koronázta be. Idestova öt éve, hogy a lapja megszűnt s azóta egy rögeszme áldozata lett, amely üldözési mániába zavarta s ennek révén annyira kifejlesztette benne a konok perlekedést, hogy mindenkinek terhére volt.

Mikor ezelőtt öt évvel valami bűnügybe keveredett, az orvosok megállapították róla, hogy nem épelméjű. Miután Pécskán állandóan veszélyeztette a közbiztonságot, Schenk Ferenc főszolgabíró lépéseket tett tébolydába való internálása iránt. Sándor Antal nesztét vette ennek, s „Aradmegyei tükre“ című röpiratában az egész aradmegyei közigazgatásnak nekiment. Sorsát azonban nem kerülhette el, s 1902. júliusában felvitették a budapesti lipómezei tébolydába, ahol 1903. február 24-éig fogva tartották. Nincs az a csel fogás, a mit ki ne próbált volna, hogy a pécskaiakat sorsáról értesítse, s kiszabadításáért fel ne biztassa.

Időközben leérkezett a tébolyda igazgatóságának hivatalos jelentése, amelynek alapján az aradi törvényszék Sándor Antalt gondnokság alá helyezte. Kiszabadulása után minden követ megmozgatott, hogy a gondnokságot megszüntesse. Ozónével írta a legelképzhetlenebb helyekre folyamódásait, s a vége minden folyamódásnak az lett, hogy egymásután jelentette fel a legkülönbözőbb címeken azokat, akik nem akarták elhinni, hogy ő nem bolond.

Legutóbb az aradi törvényszékhez folyamodott a gondnokság megszüntetése iránt. Hogy közelebb legyen a peréhez, előbbi lakó-

helyéről Székesfehérvárról Békéscsabára költözött, ahol egy biztosítási társaság ügynökéként éldegél. Legfőbb mulatsága pedig a röpiratírás. A napokban is megjelent tőle valami zöld füzet ezzel a címmel: *Egy szemernyi a lipómezei tébolyda titkaiból.*

Csabáról többször leutazott Aradra, s gondnoksági ügyét az előadó törvényszéki bírónál sürgette. Mindenkor a legnagyobb tisztelettel jelentkezett s magatartásán meglátszott a kiszolgált katona.

Eleinte higgadtan beszélt, mikor azonban belejött az ő ügyének ismertetésébe, meglátszott rajta, hogy nem normális.

— Tekintetes ur — kérte a bírót — szüntessék meg azt a gondnokságot, mert én felmegyek akár a trónig is. Ne felejtsek el, hogy nekem Kossuth Ferenc barátom, s ha elpanaszolom neki azt az igazságtalanságot, a mi velem történt, bosszút áll érettem.

A bíró kételkedően nézte a nagy férfiut, mire Sándor Antal izgatottan kapott ki a zsebéből egy zseborát, amely Kossuth Ferenc arc-képével volt ellátva.

— Nézze bíró ur! Most már csak elhiszi.

A bíró el is hitte, de az aradi törvényszék nem méltányolta Sándor magas öszeköttetéseit. Ma Mészáros Dániel dr. törvényszéki bíró előadása alapján elutasította a gyámja által beadott kérelmet s a gondnokságot változatlanul fentartotta.

SPORT.

+ Verseny és labdarugó mérkőzés. Az Aradi Atlétikai Klub igen szépen sikerült versenyt rendezett csütörtök délután saját sporttelepén, melyet nagy-zámu közönség nézett végig. A verseny-eredmények a következők voltak:

100 yardos síkfutás. 1. Hoffmann. 2. Nyáry. 3. Heeger. 220 yardos síkfutás. 1. Hoffmann. 2. Heeger. 3. Nyáry. 1/4 angol mérföldes síkfutás. 1. Duffner. 2. Heeger. 3. Nyáry. A győztes Jahl Nándor tiszteletdíját, ezüst cigaretta tárcát nyerte el. Magasugrás. 1. Ziffer. 2. Molitórisz. 3. Petrán. Rudugrás. 1. Heeger. 2. Petrán. 3. Molitórisz. Diszkoszdobás. 1. Ziffer. 2. Alt. 3. Odry. Súlydobás. 1. Alt. 2. Odry. 3. Molitórisz. Gerelydobás. 1. Alt. 2. Ziffer. 3. Odry. Alt a Jahl Nándor által felajánlott tiszteletdíjat, ezüst sétabotot nyerte el.

Ezután football match következett a szabadkai Atlétikai Klub és az A. A. K. csapata között, mely 2:2 eredménnyel végződött s így eldöntetlen maradt.

A kormány lemond.

A demissziót aláírták.

Wekerle a király elé terjeszti.

Andrássy és Apponyi a válsághírekről.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, május 31.

Váratlanul és időnek előtte, mielőtt még ígért alkotásait rendre megvalósította volna, a kormány állásáról lemondott. A Wekerle-kabinet összes tagjai aláírták már lemondásukat, amelyet Wekerle Sándor miniszterelnök hétfőn Bécsben a király elé terjeszt.

Késő éjjel, közvetlen lapzárás előtt ezzel a szükséztalansággal kapjuk a szenzációs hírt.

Az okról, amely a kormányt jelentős elhatározására készítette, nem számol be forrásunk, de az utóbbi hetek válsághi-

reiből következtethető, hogy a koronának az alkotmánybiztosítékok ügyében elfoglalt álláspontja miatt válnak meg miniszteraink tárcáiktól. A krízist, csupán Andrássy Gyula gróf belügyminiszter kiválásával a kabinet talán elkerülhette volna, de ezzel megszegték volna a köteles szolidaritást és ezért inkább az egész kabinet levonta vereségének konzekvenciáit. Lehet, hogy a király a lemondás visszautasításával ideig-óráig elsimitja a földézett válság hullámait, de tartós békét csak úgy teremthet, ha módot nyújt a kormánynak a programjában ígért alkotmánygaranciák megvalósításához. Kormányok bukhatnak, kormányok jöhetnek, de a magyar alkotmányosság súlyosan érzett réseinek betömése nélkül békés alkotások nem várhatók.

Már a függetlenségi pártnak ma este tartott vacsoráján minden hivatalos cáfolgatás ellenére válsághírek zibongtak. A vacsorán, amelyen meghívásra Andrássy Gyula gróf belügyminiszter is megjelent, Holló Lajos mondta az első felköszöntőt, biztosítván Andrássyt a függetlenségi párt szeretetéről és ragaszkodásáról. Holló apellált a párt tagjaihoz, hogy a koalíció együttmaradjon akkor is, amikor válsághírek vannak a levegőben.

Andrássy Gyula gróf megköszönte a szeretet és ragaszkodás kifejezését és kijelentette, hogy krízis nincs, sem pedig küzdelem a koronával az alkotmánybiztosítékokat illetően. Kéri a pártokat, hogy továbbra is, úgy mint a harc idején, tartsanak együtt.

Apponyi Albert gróf kijelenti, hogy ha krízis lenne, ez nem lenne parciális, hanem teljes válság, mert a kormány tagjai teljesen egyetértenek minden ügyben. A krízis nem is a kormány, hanem az ország krízise lenne. Ha megis harcra vagy válságra kerülne a sor, úgy nyugodt afelől, hogy a pártok együttműködjenek.

Baththyány Tivadar gróf kijelenti, hogy a függetlenségi pártban nincs senki, aki az alkotmánybiztosítékok dolgában lefelé létezne.

Ezután még több felköszöntő következett, de a lappangó válsághírek rendkívül nyomasztó hatással voltak.

HIREK.

Felfüggesztett vizsga a tanítóképzőben.

Arad, május 31.

Alig mulik el évváró vizsgálat a középiskolákban, hogy az írásbeli érettségi vizsgálatok egyike-másika botránnyal ne volna összekötve. Nemrégiben a kaposvári főgimnázium érettségiző növendékeit felfüggesztették fel a vizsgálatról, mert meg nem engedett eszközökkel akarták megfejtetni a kidolgozásra feladott írásbeli tételt. A mai nap folyamán az a szenzációs hír járta be a várost, hogy az aradi tanítóképző intézet írásbeli tanítóképesítő vizsgálatain a kaposvári eset ismétlődött.

A hír érthető feltűnést keltett a városban, ahol különbözőképpen kommentáltak az esetet. A délután folyamán azután megnyugodtak a kedélyek, amennyiben kitudódott, hogy az érettségiző diákok korántsem követtek el súlyosabb beszámítás alá eső vétséget és már délután újabb írásbeli tételt kaptak kidolgozásra.

A nagy port felvert esetről az alábbiakat jelentjük:

Ma reggel kezdődtek meg az aradi tanítóképző intézetben az írásbeli tanképesítő vizsgálatok. Az első tétel a paedagógiai volt. A kidolgozás alatt a felügyeletet Keszler Károly tanítóképző intézeti tanár gyakorolta. A felügyelő tanár észrevette, hogy néhány diák előtt előre kidolgozott feladat van. A tanár elkobozta az ugynevezett puskákat, valamennyi diákot felfüggesztette a további vizsgálatról és jelentést tett az esetről Láng Mihály igazgatónak, aki tanácskozássra hívta össze az intézet tanári karát. A tanári konferencián megvizsgálták az ügyet és első pillanatban azt hitték, hogy az írásbeli tételek tudomására jutottak a diákoknak, akik előre elkészítették azokat. Ez azonban nem bizonyult valószínűnek és kiderült, hogy a diákok segédkönyveket vittek magukkal a vizsgálatra.

A tanári kar Varyassy Árpád kir. tanácsos tanfelügyelővel egyetértőleg az összes tételeket megváltoztatta és délután a diákok már újabb tételeket dolgoztak ki.

— **Urnapja.** Verőfényes időben, nagy fényvel ünnepelték Aradon a katolikus egyház nagy ünnepét, Urnapját. A minoriták templomában tartott ünnepélyes nagymise után körmenet indult a felállított oltárokhoz. A körmenetben résztvett Kristyóry János kamarai és Steigerwald Alajos ipartestületi elnök élén az iparosok nagy száma, régi céhbeli zászlókkal. A baldachint Szilágyi Jakab, Schäffer József, Szablóczky László, Weil Alajos iparosok vitték. A baldachin alatt dr. Csák Cyrjek. rendfőnök haladt. A körmenet első stációja a Darányi-házban, a második a Domány-, a harmadik az Első aradi takarékpénztár épületében feállított oltárok voltak. Minden egyes oltár előtt istentiszteletet tartottak. A templomi remek énekar gyönyörű egyházi énekeket adott elő. A körmenetben résztvett a polgári leányiskola mintegy kétszáz fehérruhás növendéke, akik a körmenet útját rózsalevelekkel hintették tele. Az aradi helyőrség a várban ünnepelte Urnapját; a díszterem fölállított csapatok előtt *Alersdorfer* Gyula tábori lelkész szolgáltattott misét.

— **Olcsébb lesz a villam.** Az Aradi Villamossági Részvénytársaság beadványt intézett ma a városi tanácshoz, melyben bejelenti, hogy június 1-től kezdve hektowattóránként 8 fillérre szállítja le az egységárakat. Hivatkozik a beadvány arra, hogy az árleszállítás rövid időn belül immár másodizben történik. A villamvilágítási vállalatnak eme méltánylást érdemlő lépése, úgy érezzük, hogy annak a szívós kitartással folytatott akciónak az eredménye, melylyel lapunk a közönség érdekeit kötelességszerűleg szolgálta. Epen azért jóleső elismeréssel konstataljuk az árleszállítás tényét s megvagyunk győződve, hogy a fogyasztásnak várható emelkedésével a társulat még tovább fog menni az engedményekben, miáltal egy második, esetleg városi villamtelepnek létesítését fölöslegessé teszi. A beadvány szövege különben a következő:

Tekintetes Városi Tanács! Azon törekvés által vezetett, hogy Arad sz. kir. város közönségének tudomásunkra jutott kívánságait tőlünk telhetőleg kielégítsük és azon reményben, hogy újabb áldozatkészségünkkel ismét alkalmat fogunk adni arra, hogy a város közönsége a villamos világításnak közismert előnyeit az eddiginél is fokozottabb mértékben vehesse igénybe, elhatároztuk, hogy a villamos világításra használt energiának egységárát, melyet már az 1905. évi május 26-án kelt beadványunkban a várossal fennálló szerződésünkben megszabott hektowattóránkénti 10 fill. ről 9 fill. re

szállítottunk le, most megint 9 fill. ről 8 fill. re szállítjuk le és mindazon fogyasztóinknak, akik eddig a világításra használt áram hektowattóráját 9 fillérjével fizették, a f. év június 1-től fogva világításra használt villamos áramenergiának hektowattóráját már 8 (nyolc) fillérjével fogjuk számítani. Az így 8 fillérjével számított árakra nézve is, ugyan úgy, mint az eleinte 10, később 9 f. jével számítottakra nézve is történt, kiterjesztjük a várossal fennálló szerződésünk 31. §-ában meghatározott leengedések érvényességét. Tisztelettel kérjük a Tekintetes Városi Tanácsot, méltóztassék ezen újabb árkedvezményünk bejelentését tudomásul venni. Kiváló tisztelettel, *Aradi Villamossági Részvénytársaság.*

— **Kossuth Ferenc beteg.** Budapestről táviratozzák: Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter csonthártyagyulladás következtében arcádgaganatot kapott, amiért kénytelen a szobában maradni és nem vehet részt vasárnap a hajdu-böszörményi Booskay-szobor leleplezésén sem.

— **Világkiállítás Párisban.** Párisból táviratozzák: A képviselőház kereskedelmi és ipari bizottsága tegnap tárgyalta azt a tervet, hogy Párisban újabb világkiállítást rendezzenek. A bizottság egyhangulag a kiállítás mellett nyilatkozott és fölhívta a kormányt, hogy tegye meg az előkészületeket a kiállítás létesítésére.

— **A koronázási jubileum.** Budapest-ről táviratozzák: A bécsi főudvarmesteri hivatal egy fővárosi estilap szerint értesítette a miniszterelnökséget, hogy a király június 7-én érkezik Budapestre és a koronázás 40. évfordulója alkalmából rendezett istentiszteleten meg fog jelenni. A főudvarmesteri jelentés ellenére budapesti politikai körökben az a hír van elterjedve, hogy a király nem fog Budapestre jönni. A tegnapi minisztertanács is foglalkozott ezzel az eshetőséggel és hír szerint szóba került az is, hogy a király az ünnepségen való helyettesítésével József főherceget és egy tábornokot biz meg. A függetlenségi párton nagy visszatetszést és elkedvetlenedést okozott a királyi séjour elmaradásának híre. Több képviselő fölkereste Kossuth Ferencet és e tárgyban tanácskozott vele, de konkrét megállapodásra nem jutottak.

— **A tanügyi őrszem.** Marosvásárhely-ről táviratozzák, hogy Marosvásárhely II. kerületében nemsokára képviselőválasztás lesz. A kormány hír szerint Bedőházy Jánost, a kerület képviselőjét, aki előzőleg középiskolai tanár volt, *tanterületi főigazgatóvá* nevezte ki, aminek következtében Bedőházy még a Ház nyári szünete előtt lemond a képviselőségről.

— **Batthyány Tivadar lemondott.** Budapest-ről táviratozzák, hogy egy estilap értesülése szerint Batthyány Tivadar gróf, az országos függetlenségi és 68-as párt ügyvezető alelnöke lemondott erről a tiszteréről és lemondó levelét már eljuttatta Kossuth Ferencnek. Kossuth azonban még nem terjesztette a lemondást a párt elé. Batthyáynak ez az elhatározása is igazolja azt a föltevést, hogy ő lesz Ludvig Gyula máv. elnökgazgató utódja és ezért vonul vissza a politikai küzdőtérre.

— **Boros Beni-ünnep.** A gurahonci állami elemi iskola szép ünnepet ült tegnap délelőtt. Az iskola, a mely nemzetiségi vidék közepén ápolja és terjeszti a magyar szót, küzdője a magyar kultúrának, néhai Boros Beni, az aradcsanádi egyesült vasutak nagynevű vezérigazgatójának köszöni születését és fejlődését. Az iskola, hálája örök jeléül az iskola épületében emléktáblát állított, amely fölött Boros Beni arcképe van. Csütörtök délelőtt nagy, előkelő

közönség jelenlétében avatták föl az emléktáblát és az arcképet.

Az ünnepen résztvevők soraiban voltak Dálnoki Nagy Lajos dr. megyei alispán, özv. Boros Beniné, Boros Iván megyei tb. főjegyző, Sármezey Endre, Szathmáry János, az aradcsanádi egyesült vasutak főfelügyelői, Boros Vida, az aradi főreáliskola, Nesnera Aladár a fa és fémipari szakiskola igazgatója, Boros Géza dr. borosjenői főszolgabíró, Boros Béla dr. aradi járásorvos, Halász Jenő, acsev. főmérnök, Boros Lajos gurahonci körjegyző, Löffler Jakab, Kövér Lajos, Rényi Miklós, Zborovszky Pál és mások.

Az ünnepély a gyermekek Himnuszával kezdődött; utána Hanzéros Géza szép beszéddel megnyitotta az ünnepélyt. Rebmánn Károly tanító lendületes, tartalmas szavakkal méltatta Boros Beni érdemeit és az ünnep jelentőségét. A beszéd közben az emléktábláról és az arcképről lehullott a lepel. Benkő Anti elemi iskolai tanuló Hanzéros Gézának ez alkalomra írt, Boros Beni emlékezte című szép költeményét szavalta. Kolombán Pál, az iskola gondnokságának elnöke fölolvasta Varyassy Árpád kir. tanfelügyelő üdvözlő táviratát, a melyben akadályoztatásával menti ki távolmaradását. Kolombán ezután az ünnepélyt meleg szavak kíséretében berekesztette. Az ünnepély után a gurahonci kaszinóban társas ebéd volt. A társas ebéden a főnnebb nevezettekén kívül a következő hölgyek vettek részt:

Özv. Boros Beniné, Boros Vidané, Boros Margit, Boros Emma, Szathmáry Jánosné, Dorogi Lajosné, dr. Borsos Gézané, Malina Ilonka, Öry Sándorné, Öry Ferencné, Bleier Arminné, Kolombán Pálné, Rózsa Imréné urnók.

Az ebéd során pohárköszöntőt mondtak: Dálnoki Nagy Lajos alispán Boros Beni emlékére, családjára és a gurahonci társadalomra; Szathmáry János főfelügyelő, Szabó József borossebesi református kántor, Borsos Lajos.

— **Justh János békési főispán.** A Fábry Sándor dr. lemondásával megüresedő békésmegyei főispáni széket Justh János dr. országgyűlési képviselővel, Justh Gyula fiával fogják betölteni. E hiradást megerősíti az a debreceni jelentés, hogy Justh Gyula a minapi debreceni tartózkodása során már fogadta fia kinevezéséhez a gratulációkat.

— **Az agyonkínzott gyermek.** Megirtuk, hogy a rendőrség bűnügyi osztálya erélyes vizsgálatot vezet Pótsi Sándor aradi cipészmeister ellen, aki Vargha József nevű hat éves mostohafiát a legkegyetlenebb bánásmódban részesítette. A városi árvaszék mai ülésén foglalkozott a megkínzott gyermek ügyével és elhatározta, hogy a fiut állami gondozásba adja. Vargha Józsefet ma vitték el brutális mostohaapja lakásáról és a gyermekmenhelyen helyezték el.

— **Murri ártatlan.** Milánó-ból táviratozzák: Murri Tulliót és Naldi Pio dr.-t tegnap kihallgatta a vizsgálóbíró, aki a bolognai gyilkosság rejtelseinek földerítésével volt megbízva. A kihallgatás az omagliai fegyházban ment végbe. A keresztkérdések annyira zavarba hozták Naldit, hogy bevallotta, amit a hires pör főszereplője, Buonmartini Róza grófné hiába hangoztatott, hogy t. i. Murrinak nem volt része Buonmartini gróf meggyilkolásában. A nagy pör, amely már több ízben heteken át izgalomban tartotta Olaszországot, most tehát egy újabb szenzációs fordulathoz ért és a gyilkosságban való részességért elítélt Murrit, a grófné fivérért a Naldi vallomása alapján megújított bűnpörben föl fogják menteni.

— **Lopás a budapest-aradi vonaton.** A Budapest-ről Aradra érkező vonaton tegnap este Steiner Ferenc nagyváradi fakereskedő zsebéből Kurtics állomásig 240 korona készpénzt loptak ki. Steinernek másodosztályu jegye volt s

minthogy az első osztályban utazott, tíz korona különbözetet adott át a kalauznak. A kereskedő, aki egyedül utazott a fülkében, megkérdezte a kalaut, hogy zavartalanul alhatik-e? A kalauz megnyugtatta és rácsukta a fülkének pántszárral ellátott ajtaját, amelyet nem mindenki tud kinyitni. Kurtics állomáson felébredt a kereskedő és észrevette, hogy a zsebéből 240 koronát tartalmazó pénztárcája eltűnt. Ma reggel jelentést tett az esetről az aradi rendőrségnek, amely megindította a nyomozást.

— **Házasság.** *Liptai* Károly, az ismert nevű író és nagyváradi hírlapíró június 2-án lép házasságra *Szerény* Gizella színművésznővel, Budapestben.

Nagy Orbán dr. jószágigazgatósági fogalmazó holnap vezeti oltárhoz a minoriták templomában *Varjassy* Szeréna kisasszonyt, *Avarfy* Géza szőlőnagybirtokos bájos leányát.

— **Brüll Mór dr. halála.** A főváros társadalmának egy általánosan ismert, aradi származású embere halt meg Budapestben: *Brüll* Mór dr., a főváros V. kerületének városbírája. *Brüll* Mór dr. Aradon, 1859-ben született; atyja, *Brüll* Lipót, a Széchényi-gőzmalom igazgatója volt, *Brüll* Aradon járta iskoláit, s az ifjúkor éveiből az aradi közélet számos tagjához benső barátság fűzte őt. A mikor atyja a Magyar Általános Hitelbanknak lett az igazgatója, ő is felköltözött Budapestre és ügyvédi irodát nyitott. De egyénisége más életpályára terelte. A fővárosnál vállalt hivatalt és az 1892-diki tisztújítás alkalmával az V. dik kerület városbírájává választották. E tisztségében pártatlanságával, igazságszeretetével megszámlálhatatlan barátot és tisztelőt szerzett magának. Vidám, jó kedélyű ember volt, aki az életet csak a derű oldaláról ismerte. Ezért a barátai *Mókabácsinak* keresztelték el. Hivatalát mintegy tíz évvel ezelőtt foglalta el és lelkiismeretes, igazságos működésével mindenkinek közbecsülését és szeretetét vívta ki. 1903-ban megválasztották fővárosi bizottsági tagnak, s mint ilyen tevékeny részt vett a főváros közigazgatásában és legutóbb a népszínházi bizottság tagja lett. Ma délután három órakor temették az V. kerületi előljáróság épületéből.

— **Halálozás.** Sulyos gyász érte *Nemess* Zsigmond dr. aradi ügyvédet, az aradi zsidó hitközség elnökét és *Nemess* Géza aradi terménykereskedőt: édes anyjuk, özv. *Nemess* Albertné urnő, csütörtök hajnalban, hetvenhét éves korában meghalt. Az elhunyt; köztestületben állott urnőt ma délután temették el nagy részvét megnyilatkozása mellett. Az aradi zsidó hitközség képviselőtestületének tagjai küldöttséggel fejezték ki részvétüket *Nemess* Zsigmond dr. iránt.

Vanicsek Ferenc tegnap délután 5 órakor Gyorokon rövid szenvedés után meghalt. Holttestét Aradra szállítják és június 1-én fogják a felső temetőben örök nyugalomra helyezni.

— **Marhapasszus, mint szavazólap.** Az ausztriai pótválasztások egyik humoros epizódjáról érkezik híradás Bécsből. A galíciai strakonitzi kerületben csütörtökön volt a pótválasztás. Az egyik választó polgár megjelent a választási bizottság előtt, igazolta személyazonosságát és egy papírlapot dobott az urnába. A választó eltávozott és nemsokára keresni kezdte zsebeiben a marhapasszust. Rémülten vette észre az atyafi, hogy a passzust dobta be az urnába a szavazólap helyett. Visszatért a választási helyiségbe és bejelentette a cserét. A marhapasszust azonban nem kapta vissza, hanem a választási központhoz utasították, ahol a választás után átveheti azt. A szórakozott szavazó erre szomorúan eltávozott.

— **Megőrült aradi iparos.** Tegnap este arról értesítették az aradi rendőrséget, hogy *Miksic* Lajos aradi mázoló megőrült és felmászott a Közép-utca 25-ik számú ház tetőzetére, hogy a házat felgyujtsa. A rendőrség részéről *Berecz* Ferenc ügyeletes alkaptány és *Hecht* Adolf

dr. kerületi orvos mentek ki a helyszínére, ahová a mentők is megérkeztek. *Miksic* a mentők a szegényháza szállították, ahol az elmebeteg osztályában helyezték el. *Miksic*-sen már régebben észlelhetők voltak az elmezavar tünetei. Orvosi megfigyelés alatt is volt már, ahonnan csak nemrégiben szabadult ki.

— **Az aradi szociáldemokrata párttitkárság.** Az aradi szocialisták néhány hét előtt megválasztott párttitkárja, amint megirtuk, nem vált be. A pártszervezet már ki is írta a pályázatot a párttitkári állásra, amelyet 160 korona havi fizetéssel díjaznak. A pályázat 1907. június hó 10-én jár le. A megválasztott titkár június hó 15-én köteles elfoglalni az állást.

— **Az iskolaszék ülése.** A városi iskolaszék ma délutánra hirdetett ülése a tagok részvétlensége miatt elmaradt. *Varjassy* Lajos polgármester az ülést hétfőn délután négy órára tűzte ki.

— **A kereskedelmi alkalmazottak gyűlése.** Az aradi kereskedelmi alkalmazottak ma bejelentették a kapitányi hivatalnak, hogy vasárnap délelőtt tíz órakor a városházán szakgyűlést tartanak. A kapitányi hivatal a bejelentést tudomásul vette és a szakgyűlés megtartására megadta az engedélyt. A szakgyűlés tárgya ez: Miért nem sikerült a sztrájk?

— **Uj templom Fazekasvarsándon.** Az újfazekas-varsándi ág. hitv. evangélikus egyház új templomot épít. Az építési és a régi templom lebontási munkálatainak biztosítására június 9-én d. e. 10 órakor versenytárgyalást fog tartani. Az új templom felépítésére 32,040 kor. 99 fillér és a régi lebontására 1100 korona van előirányozva.

— **Meglopott román tanítójelölt.** *Buzsorán* József, az aradi román preparandia hallgatója ma feljelentést tett a rendőrségen, hogy tegnap éjjel 66 korona 84 fillér készpénzt a szeminarium internátusában eddig ismeretlen tettes klopolt a zsebéből. A rendőrség bünygyi osztálya megindította a nyomozást.

— **A kiszolgált altisztek sorsa.** A kiszolgált altisztek sorsa, mely egyformán érinti a szociális szempontokat és a véderő érdekeit, mind inkább foglalkoztatja a társadalmat, a kormányt és a törvényhozást. A hadvezetőség a kiérdemült altisztek érdekében újabbán azt határozta, hogy a polgári alkalmazást óhajtó altiszteknek, még mielőtt a közszolgálati állásokra jogosító igazolványra igényük volna, polgári állás elnyerésénél kész őket hivatalosan támogatni, a közvetítést hivatalból teljesíteni s a vállalatoknak módot nyujtani, hogy a nekik alkalmas munkaerőt kiváltsáthassák. Hogy a magánvállalatok s intézetek bizalmát megnyerje, a honvédelmi miniszter a nehézkes hitalos eljárás mellőzésével a legegyszerűbb, leggyorsabb és közvetlen érintkezést kívánja lehetővé tenni. A honvédelmi miniszter ennél fogva felhatalmazta az ilyen altiszti ügyekkel foglalkozó osztályt, hogy a vállalatok részéről szóbelileg és telefon útján is fogadja el az altisztek iránti megkereséseket, ezeket jegyezze elő, a személyesen jelentkező pályázókkal közölje rövid uton, a többiekkel postán. Megbízhatlan, iszákos, vagy büntetve volt altisztek nem hozhatók ajánlatba. Azon földbirtokosok, gyárosok, iparosok, üzlemberek, továbbá intézetek, társulatok és körök, akik ilyen megbízható és óvadékképes altisztekre reflektálnak, ezt rövid uton a honvédelmi miniszterium 20. osztályánál bejelenthetik s egyúttal közölhetik az illető hely betöltésénél megkívánt képességet és különös kellékeket és az illetőknek, valamint családtagjaiknak netalán biztosított ellátását. A miniszterium törzskönyvet fog vezetni ezekről a jelentkezősekről, az altisztek pedig a századkihallgatásnál egyszerűen szóval jelentkeznek. A tekintetbe vehető állások a következők: irnok, raktárnok, pénzbeszedő, felügyelő, kapus, urasági inas, kihordó, szolga, lovasz, kocsis, esetleg az osztrák magyar banknál rendszeresített hivatalszolgái állás. stb. Az altisztek esetleg próbaidőre is alkalmazhatók, ily esetben megfelelő szabadságot kapnak;

csak végleges alkalmazás után bocsátatnak el a szolgálatból.

— **Büvész-estély a Fehér Keresztben.** A Fehér Kereszt szálloda téli kerthelyiségében június másodikán este *Mr. S. Vinée* nagy büvész estélyt rendez. A francia büvész érdekfeszítő mutatóványokat fog bemutatni.

— **Hóméző pályázat.** Az aradi törvényszék és a felügyelete alatt álló járásbírók részére szükségeltető 84 drb. hómézőnek a szállításával mint a legelőnyösebb pályázót, *Kun* Józsefet, az aradi Calderonit bízta meg.

— **Amateur fényképészeknek!** Általánosan ismert kitűnő szalon- és uti fényképészeti készülékek, felülmúlhatatlan minőségű pillanat kézi aparátusok, valamint mindenféle fényképészeti cikkek *Moll* A. cégnél (Bécs, Tuchlauben 9., cs. és kir. udvari szállító) kaphatók. Ezen üzletág alapított 1854-ben. Kívánatra nagy képes árjegyzéket bérmentve küld a cég.

— **Praeservatív ideális legjobb minőségben** Vojtek és Weisznál. 201

FERENCZ JÓZSEF keserűvíz

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A kereskedők köre beszámolója.

— Jelentés a múlt évről. —

Az *Aradi Kereskedők Köre* most adta ki az 1907. évi működéséről szóló jelentését, amelyet a vasárnap, június 2-án tartandó évi közgyűlés elé terjeszt. A jelentés általános része kiemeli, hogy a kereskedők a törvényhozástól még nem kapták meg azokat a reformokat, a melyeket a kibontakozás óta fokozott igényekkel várnak. Egyetlen törvényt alkottak, a mely a kereskedő osztályt közvetlenebbül érinti: a munkásbiztosítás reformját, de ez is bizonyos ellenszenvet szült, a mennyiben annak révén a vidéken működő kereskedelmi betegsegítő-pénztárak, s az aradi is, megszűnnek. A jelentés szóvá teszi az egyéb testületek által is tapasztalt kereskedelemellenes irányzatot s végül kiemeli, hogy a kereskedő főnökök az utóbbi időben mind nagyobb számmal tömörülnek az Aradi Kereskedők Körébe, a melyben a maguk külön érdekeinek képviselőit és védelmét megtalálják, másrészt módjuk van a kereskedelmi alkalmazottakkal fenálló közös ügyeiket helyesen, méltányosan, minden túlzásoktól és ridegségtől menten elintézni.

Mint ez utóbbinak egyik jeléről, megemlékezik az *aradi fűszer- és csemegekereskedők* között a múlt év szeptemberében létrejött egyezményről, a melyben azok kötelezték magukat, hogy üzleteiket este nyolc órakor zárják. A mit a fővárosban a legerősebb eszközök sem tudnak kivívni, azt Aradon, több más vidéki várost megelőzve, teljesen békésen tudták megvalósítani. A kör, az aradi ipartestülettel karöltve indított akciójában kifejezésre juttatta a kereskedők álláspontját az új munkásbiztosítási törvény rendelkezései ügyében. A társaságok főhívásai révén a kör foglalkozott a fogyasztási szövetkezetek ügyében kibocsájtott főispáni rendeletekkel, a megrendelések gyűjtéséről szóló törvényt kijátszó helyhatósági bizonyítványokkal, a helyi kereskedelem dolgai közül pedig több, a múlt év során aktuálissá vált kérdéssel.

Az általános jelentés mellett a kör egyes osztályai külön adnak számot a maguk tevékenységéről. A *helyeszközli* osztály 302 kereskedelmi alkalmazottnak juttatott állást; a *közművelődési* osztály befejezte az 1905. évben megkezdett kereskedelmi szaktanfolyamot; kereskedelmi szabad liceumot és hazafias ünnepeket szervezett, s szövőipari mintagyűjtemény szervezését kezdte meg. A *belügyi* osztály a helyiség fentartásáról ad jelentést, a *végvárosi* bizottság pedig többek között az elmúlt nyáron rendezett nagyszerű mulatságról, a Magyar Vásárról. A *könyvtár* több mint kétezer kötetet számlál; a kör kebelében szervezett *Kereskedelmi Alkalmazottak Segélycsoportha* már abban a belyzetben van, hogy a megállapított esetekben a tagoknak, vagy családtagjaiknak 100 K. segélyt adjon. A kör készpénzvagyona 20,319 K. 63 fillért tesz ki, amelyből 14,547 K. 18 fillért tesznek ki a kereskedelmi humánus célt szolgáló alapok.

A jelentés adatai újabb szép bizonyosságát adják annak az élénk, sokoldalú és eredményes munkásságnak, amelyet Aradnak ez a régi kereskedelmi egyesülete annak ügybuzgó elnöke, *Tedeschi Viktor* vezetése alatt végez.

Aradi heti gabonavásár.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, május 31.

A legutóbbi esőzés sem volt olyan jellegzetű mint amint általában már régen szükség lenne, de hát ez is jobb volt a semminél és a mezőgazdasági helyzet ismét javult valamit.

A gabonaüzlet irányzata változatlan.

A mai piacon eladásra került:

300—400 mm. buza 9.30—40.

200—300 mm. tengeri 5.30—40.

Névleges jegyzés:

Zab 7.20.

Rozs 6.70.

Arpa 6.30.

Az árak koronákban, 50 kilogrammonként értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, május 31.

Üzletellen. Változatlan árak.
Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza októberre	10.41—10.42	10.41—10.42
Zab októberre	7.—7.01	6.99—7.—
Rozs októberre	8.56 8.67	8.70—8.71
Uj tengeri	6.01—6.02	6.—6.01

Zárul 5 órakor:

Oszták hitelrészvény	661.—
Magyar hitelrészvény	792.75
Rima-Murányi vasmű részvény	546.50
Oszták-magyar államvasúti részvény	678.25
Déli vasút	130.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Május 31. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közep páronként 300—400 kilogramm terjedő súlyban 138—140 fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogramm feletti súlyban 140—141 fillérig; fiatal közep páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban 141—142 fillérig; könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 141—142 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közep páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban — fillérig.

Sertéslétszám: Május 28. napján volt készlet 31,660 darab, május 29. napján főlhajtott 1128 darab, május 29. napján elszállított — 38 darab, május 30. napjára maradt készletben 32,700 darab.

A hizott sertésüzlet irányzata: Változatlan.

IDEGENEK ARADON.

— Május 31. —

Fehér Kereszt szálloda. Halóventuj N. mérnök London. — Dr. Jablonszky Lajos tart. hadnagy Budapest. — Temesváry Pálné és leánya M.-Bánhegyes. — Lendvay Sándor vezérbíró Temesvár. — Szilassy Endre igazgató Vizakna. — Bérczi János igazgató Vizakna. — Benkő Sándor orvos Tátra-Lomnic. — Benedek Iván orvos Tátra-Lomnic. — Kovács Rezsóné és leánya Szerencs. — Gencsi Pál mérnök Rozsnyó. — Képes József hivat. Rutka. — Boros Mihály gyógyszerész Rózsahegy. — Sztankovics Vilmos hivatalnok Rimaszombat. — Dr. Sass Lajos orvos Siófok. — Hóry Géza bérlő Beeskerek. — Hegyi Kálmán és leánya Csongrád. — Pap Izsóné és leánya Nagyvárad. — Benkő György postatiszt Fiume. — Reményi Emil postatiszt Fiume. — Vágó Endre lelkész Nagyvárad. — Révész Hugó hivatalnok Déva. — Grünwald Manó bérlő Zsolna. — Krammer József utazó Budapest. — Weisz Izidor utazó Budapest. — Holló Henrik utazó Budapest. — Alföldi Emil utazó Budapest. —

Darvas Benó utazó Budapest. — Müller Béla utazó Budapest. — Sétéji Imre utazó Budapest. — Vagner Richárd utazó Budapest. — Vagner Zsigmond utazó Budapest. — Pichler Ferenc utazó Budapest. — Blau Leó utazó Budapest. — Adler Samu utazó Bécs. — Smilovics Emil utazó Bécs. — Hads Gusztáv utazó Bécs. — Véber Benó utazó Bécs. — Lóvi Adolf utazó Bécs. — Deutsch Armin utazó Bécs. — Schwarz Arnold utazó Debrecen. — Weisz Gyula utazó Debrecen.

Központi szálloda. Novák Nándor bankhivatalnok és családja Besztercebánya. — Dr. Sebestyén Samu ügyvéd Budapest. — Kabdebo Ottó kereskedő Budapest. — Fenyves Adolf biztosít. főfelügyelő Budapest. — Deutsch Vilmos fakereskedő Budapest. — Metol Gyula birtokos Buttyin. — Konár János szőlőbirtokos Mezőberény. — Feinkuchen Bernát bérlő Berza. — Dr. Ull József ügyvéd Szeged. — Herzfeld Dezső kereskedő Budapest. — Steiner Lajos utazó Budapest. — Kántor Kálmán kereskedő Budapest. — Lonovits Gyula birtokos Makó. — Faragó Mátyás kereskedő Topolya. — Bárdos Marcel kereskedő Budapest. — Dr. Dobos Ignácz ügyvéd Lippa. — Dirnberg N. magánzónó Eszék. — Mérey Dezső hivatalnok Budapest. — Benuár József bányamérnök Vaské. — Luvrinerka Lepszava magánzónó Temesvár. — Grünfeld Rezső kereskedő Budapest. — Nagy Sándor kuriai bíró Budapest.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

L. J. (Battonya.) A szokásjog szerint nagyszágos. Külömben mindegyik azt a címet viseli, a mely rendes polgári foglalkozásánál fogva megilleti.

A. V. (Arad.) A hat új iskola közül egyet a külvárosban, egyet-egyet Gájban, az Erdélyi-uton, a Mihály-utcában, Csutora-utcában és a Trombita-utcában állítanak fel. Valószínűleg szeptemberben fognak megnyitni. Először csak az első és második osztályt nyitják meg és csak később a többi két osztályt.

Rondó. Sorsjegyét eddig nem húzták ki.

NYILTTER.*

Limbek János és fia

első magy. kir. szab. örökoporsó-gyára és temetésrendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Ozv. Wanicsek Ferencné, szül. Schillinger Mária a maga, úgy gyermekei Franciska, férj. Hoffmann Károlyné, Ferenc, veje Hoffmann Károly, valamint nagyszámu rokonai nevében is fájdalomtól megtört szívvél tudatja forrón szeretett és felejthetetlen jó férj, illetve édesapa, testvér, após és rokon

WANICSEK FERENCNEK,

f. évi május 30-án, délután 5 órakor, életének 71 ik és boldog házasságuk 16-ik évében, rövid szenvedés után Gyorokon történt jobblétre szenderültét.

A boldogult föld: maradványai Aradon, június 1-én, délután 4 órakor fognak a felső temető halottas csarnokában a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni, és az ugyanottani sírkertben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szent mise a boldogult lelki üdvéért június hó 8-án, délelőtt 9 órakor fog a főt. Minorita-atyák szentegyházában az egék Urának bemutatni.

Arad, 1907. május hó 31-én.

Aldás emlékére!

1500

Császárfürdő BUDAPESTEN. Nyári és téli gyógyhely, a magyar Irgalmasrend tulajdona. — Elsőrangú kenes hévívíz gyógyfürdő: modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, uszodák, török-, kö- és márványfürdők; hölög-, szénsavas- és villamosvíz-fürdők. Ivó- és belégzési kúra. 200 kényelmes lakosztály. Szolid kezelés, jutányos árak. Prospektust ingyen és bérmentve küld.

99

Az igazgatóság.

Villanyvilágítási, telefon, csengettyű, és villámhárító

963

berendezéseket és javításokat, lámpák és csillárok átalakítását gáz- és villanyra szakszertelen és a legolcsóbban végzem. — Ivlámpákat, elektro-motorokat és lusztereket mintakönyv, vagy rajz szerint szállítok. Legjobb minőségű villanykörtek, Auerek és vilámpaszemeket raktáron tartok.

Diamant Ferenc.

Kazinczy-u. 1.
(A polgári iskolával szemben.)

Keresek

megbízható, románul folyékonyan beszélő

üzletvezetőt.

Bővebb felvilágosítást ad

Grün Matild,
Petris. 1490

The Olimpia a Mikádó-kertben.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy az

Olimpia részvény társ. képviselőt

átvettem s a mai naptól kezdve mindig csak oly új képek lesznek bemutatva, amelyek Aradon még nem voltak láthatók.

Ma, szombaton este

a 33. gyalogezred zenekara Zellner Sándor karmester személyes vezetése alatt

nagy hangversenyt

rendez.

Belépti-díj 30 fillér.

Jó étel és italokról, úgy mint kávé-
házi italokról gondoskodva van

Kittünő tisztelettel:

1491

Szűsz Mór.

Vasárnap délután katonazene.

Szabad bemenet.

Elismert legjobb szabású

ingblusok, vászonruhák és aljak

RADÓ GYULA cégnél.

Fogorvosi és fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceget 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai műterem nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtétet pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

1284 fogorvos.

Egy

jól termő szőlő

3700 kitűnő minőségű tőkével **Paulson**, az országot mellett

jutányos áron eladó.

Bővebbet **Marx Ferdinánd-nál, Paulson 342. sz.** 1493

15821—1907.

Hirdetmény.

Közhír: tesszük, hogy Arad város gyámpénztárának 1906. évi zárszámadása a mai naptól számított 16 napon át a városháza I-ső emeleti tanács termében közszemlére van kitéve, s hogy ezen idő alatt ezen zárszámadás ellen a község kötelekéhez tartozó bármely polgár felszólalással vagy észrevétellel élhet.

Arad, 1907. évi május hó 25. A városi tanács.

Segédjegyzőt keresek,

aki románul perfectül beszél. Fizetése évenként 1200 korona. Nőtlenek lakást és fűtést is kapnak.

Szaiff Zoltán,

körjegyző 1477

Soborsin.

Földes Kelemen

orvosi labororiuma

Aradon, Beák Ferenc-utca.

Végez:

hugy, köpet, bélsár, gyomortartalom és hányadék, vér, koros folyadék-gyülemek, epe és huygkőképződmények, nem szervek váladékai, torok lepedék, ondó, anyatej és korszóvetani vizsgálatokat mérsekelt díjazásért. 288

Az 1902. évi versenyző ipar és gazdasági kiállításon és az 1901. évi málól ipar és gazdasági kiállításon a nagy díszoklevéllel kitüntette.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

ORGONA-ÉPÍTŐ MINTÉZET (villamos üzemre berend.)

TEMESVÁROTT.

Szállit kitűnő, legújabb rendszer szerint készített

pneumatikus **orgonákat**

bármily nagyságban a legolcsóbb árak mellett.

Javítások, átalakítások és hangolások átvetetnek, olcsón és kitűnő szakértelemmel eszközöltetnek.

Bővebbi felvilágosítással és költségvetéssel szívesen szolgálók.

Az 1896. évi kiállításon a nagy millenniumi éremmel kitüntette.

Klimatikus gyógyfürdő.

GLEICHENBERG

Nyári üdülő. Idény: Május-október.

Svájcerország.

Kiváló klimatikus viszonyok, 161 alpelei tál.

Gyógyjavallatok: Légzőszervek hurutos bajai (Asztma, Emphysem) az emésztési szervek, szív-izmok megtegedésénél, idegbajoknál stb. 2978

Gyógyeszközök: Inhalációs terapia, pneumatikus kamarák, hidegvizgyógyintézet, szensavas fürdők, Fungógyógyimód stb. stb.

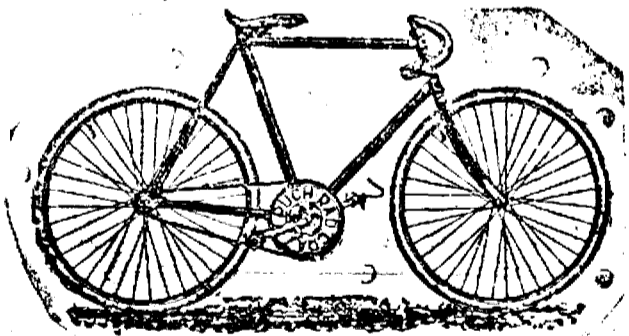
Gyógyforrások: Konstantin-Emma-forrás, S. János kut, Remete-forrás

Kimerítő képes prospektussal szolgál. lakás és kocsimegrendeléseket a-fogad a fürdőigazgatóság.

Kalmár József

kerékpárraktára 486

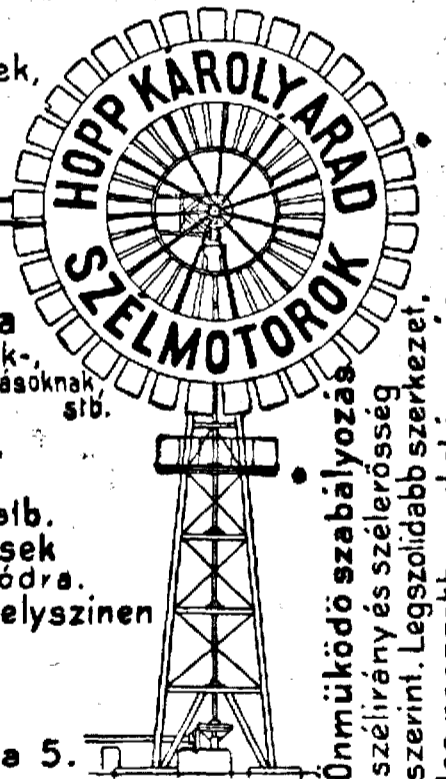
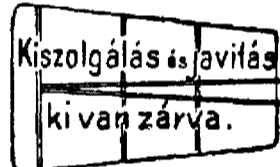
Arad, Salacz-utca 2. szám.

Uj és használt kerékpárok olcsó árért kedvező havi vagy heti részletekre kapható.

Nagy ávitó műhely.

Legolcsóbb üzemerő malmok, mezőgazdasági gépek, stb. részere.

Költségnélküli vizellátása községek, gyártelepek, gazdaságok, mezői lakások-villák, vasúti állomásoknak stb.

Megöntözése

kertek- és parkoknak.

Leccsapolása

tavak- és téglagyáraknak, stb.

Tervek és költségvetések

minden alkalmazási módra.

Tervezetek kívánatra a helyszínen felvételnek.

HOPP KÁROLY

műszaki-irodája,

ARAD, Széchenyi-utca 5.

Önműködő szabályozás szélirány és szél erősség szerinti. Legszolidabb szerkezet, legmagasabb munkaképesség.

967

Alapított 1860.

MÜNZ I.

Állami távbeszélő 213.

kalap és uri-divat üzlete Arad.

A os. és kir. 33. gyalogezred tisztikarának szállítója.

Fehérnemű szükségletét legkedvezőbbben nálam szeresheti be, mivel előbbi vétel, valamint nagyobb mérvű bevásárlásaim folytán a régi árakon adhatom.

Ajánlatos versenycikkek!

Szines divat ing (redős mell)
(batiszt utánzat) darabja K. 3.30

Szines divat turista és utazó ing
(batiszt utánzat) darabja K. 3.30

Szines divat turista és utazó ing
(atgol zephir) darabja K. 4.40

Szines rövid alsó nadrág
darabja K. 1.50, 2.—, 2.80

Fehérnemű a legszelebb körül elterjedésnek örvendenek, a legesekélyebb próbavételnél is bárki meggyőződést szereshet.

Még csak néhány napig.

Huzás már 1907. évi június 28-án.

Magyar királyi

3947

jótekonycélú államsorsjáték

Főnyeremény 150.000 korona.

Az összes nyeremények összege 365.000 kor.

Egy sorsjegy ára négy korona.

Sorsjegyek kaphatók a magy. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Vámpalota), valamennyi posta-, adó-, vám- és sóhivatnál, az összes vasúti állomásokon s a legtöbb dohányüzletben és váltó-üzletben.

Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

APRÓ HIRDETESEK.

Fiatal,

gyermektelen szakácsnőt keresek. Ajánlatokat „Szakácsné” jelige alatt a kiadóhivatalba kérek. 1478

35³/m. szélezett

colos tölgydeszka eladó Sebessy Ferencnél, Deák Ferenc-utca 2. sz. Arad. 1479

100 darab vizsgalap

a legjobb minőségű papíron 90 fillér. Postaportó 100 drbra, ha a pénz előre küldetik 30 fillér. 5 kg-rra 600 drb. megy. **Ingusz I. és Fla** könyvkereskedése Arad. Arad és Temesmegyei telefon 517.

Jég

kapható havi bérletben naponta házhoz szállítva Petőfi-u. 7/a. Telefon 199. szám. 1258

Egy két szobás kényelmes utcai lakás, hozzátartozó mellék-helyiségekkel együtt Dezső-utca 1a. szám alatt augusztus 1-ére kiadó. Bővebbet ugyanott, vagy Borona-utca 46. az üzletben.

Fűszer üzlet berendezés

jutányos áron eladó vidéken. Cim a kiadóhivatalban. 1508

Igen ügyes és megbízható felső ruha varrónő, ritka finom ízléssel ajánlkozik uri házakhoz 2 kor. 40 fillér napi díjért. Szíves megbízók címeit kérem e lap kiadóhivatalába „Keresztény varrónő” jeligére.

1496

Használt

kerti szivattyút veszek. Dr. Ludig, Szent-László-utca 6. sz. 1494

Bonnénak ajánlkozik

szolid, német születésű, jó erkölcsű leány. Cim a kiadóhivatalban. 1495

Teljesen gyakorlott

üggyvédjelölt helybeli irodába kerestetik. — Cim a kiadóhivatalban. 1498

Fischer Armin

szobafestő és mázoló

Arad, Vörösmarty-utca 3. sz.

Elvállal mindennemű

szobafestő és mázoló-munkát,

azonkívül gipsz utánzatot és szobakárpitozást a legegyszerűbb és legdiszesebb kivitelben vidéken is. 837

9525—1907. kh.

Hirdetmény.

A vasárnapi munkaszünetre vonatkozólag 1903. június hó 13-án 28559. sz. a. kiadott kereskedelmiügyi m. kir. ministeri rendelet értelmében figyelmeztetem az érdekelteket, hogy a június és július hónapokba eső vasárnapokon

1. a gépiparnál a sürgős és halaszthatatlan javítási munkák;
2. a kézi zálogüzletekben a zálogtárgyak beszolgáltatása és kiváltása;
3. a kisiparnál sürgősen rendelt javítási munkák és
4. a mészárosok, hentes és kolbászkészítő iparnál az elkészítés, elárulás és szállítás csak délelőtt 10 óráig gyakorolható, illetve folytathatók.

Arad, 1907. évi május hó 31-én.

Green Nándor, s. k.
h. főkapitány.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhív, rögzött székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyer és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles háziszser, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenytetnek.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

Moll feliratu ónozzattal elzárva van. A Moll-féle sóborzsesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, csusz és a meghűlés egyéb következményeinél legismeretesebb népszerszer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyermek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszéküldés:

MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz.

3971

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD gyógyszerüzleteiben.

Mc Cormick amerikai aratógép-gyár

igazgatósága és főraktára:

Budapest, V., Alkotmány-utca 12.

Knecht E. John igazgató.

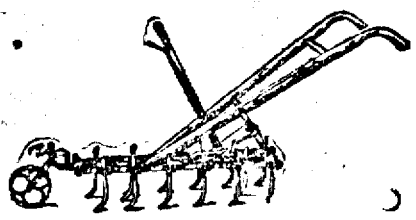
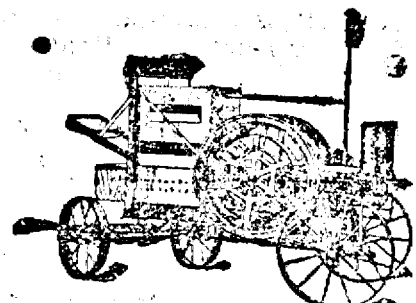
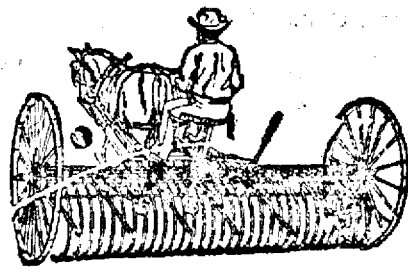
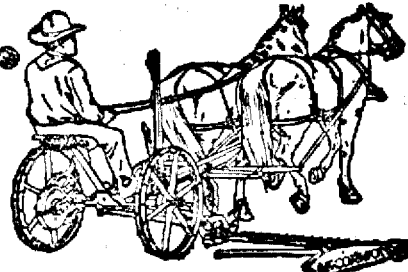
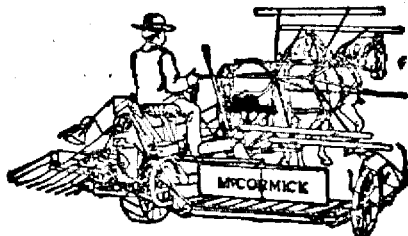
Mo Cormick kéveköto-aratógégei és marokrakó-aratógégei a magyar viszonyoknak megfelelően külön lesznek gyártva.

Ez nem üres frázis, hanem tény!

Ez nem üres frázis, hanem tény!

Ez nem üres frázis, hanem tény!

Ez nem üres frázis, hanem tény!

Összes gyártmányainkról szóló képek katalógusunkat kívánatra bérleményre küldjük.

Kizárólagos képviselő és raktár: Kovács Soma és Társa Arad. 3954

Kirakataink szíves megtekintését kérjük.

Női fürdő-öltönyök
fürdő-kalapok és uszónadrágok.

Nyári idényre!

Nyári takarók 1.20 frttól
flanell, trico és pique-ből.

Keztyük

cérna és selyemből. — Nagy raktár legfinomabb bőrkezttyükből, 3 gombos és hosszú-száruak.

Angol zephir

angol vászon, mosó delain és gyapju delainok, pompás mintázatban.

Különleges finom

nyári kelmek
gyönyörű poplinok, gázszerű sima és csikos.

Harisnyák

férfi, női és gyermekeknek.
Griási választék. — Olcsó árak.

Alkalmi vétel

erős lenvászon, alsó lepedők, a hadsereg részére szállított minőség darabja 1 frt 60 kr. varrás nélkül.

Rosenblüh H. és Társa

Arad.

Napernyők

már most leszállított áron.

336

Kirakataink szíves megtekintését kérjük.